

MŪSŲ
VISUOMENĖJ

Valio snaudimas?...

Sandaroje nuolatinis pirmos skilties pastabų autorius V. G. (M. Vaidyla?) rašo:

"Dabar atėjo eilė Amerikos Lietuvių Tarybai. Po priedanga visokių gudrių pasiūlymų ją reorganizuoti, praplėsti, nesamoningai ar samoningai siekiama apverstį tarybą aukštyn kojom ir padaryti iš jos tokią "bendruomenę" arba kooperatyvą, kuris būtų visai svetimas mūsų veikimo sąlygoms.

Tiems žmonėms, kurie visad ieško kokios ten magiškos lazdelės ir mano, jog toji lazdelė stebuklingu būdu viską atliks, mes galime pasakyti štai ką: niekas dar iki šiam laikui nėra išradęs magiškos formulės, kuri atstotų sunkų darbą ir pasiaukavimą."

Nežinia, apie kokius "gudrius pasiūlymus" V. G. kalba. Atrodo, kad apie Vilko jau prieš beveik trejus metus iškeltą pasiūlymą organizuoti Pasaulio Lietuvių Bendruomenę, nes tik tas pasiūlymas, jeigu čia būtų įvykdytas, verstų Amerikos Lietuvių Tarybą "aukštyn kojomis". Tačiau ir tas pasiūlymas nieko bendra neturi su "kooperatyvais".

Bet jeigu V. G. čia turi mintį Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos siūlymą, tai toks jo pasisakymas būtų gana stipriai snusterėjusio ir staigiai pabudusio žmogaus mieguistas ir todėl truputį irzlus pasisakymas. Nes šiame pasiūlyme kaip tik nematyti jokio Tarybos "aukštyn kojomis vertimo" ir kuo mažiau tereikia nutolimo nuo esamų veikimo sąlygų bei tradicijų. Kai kam gali atrodyti priešingai — kad jau per daug saugomos tos tradicijos, toli gražu nepasižymėjusios ypatingu veikimu.

Snusterėję visuomenės veikėjas neturėtų minėti jokių net ir magiškų lazdelių, kadangi visuomenė, matydama, jog paprastai būdu negali snaudulio išvaikyti, gali griebtis ne kokios magiškos lazdelės, o paprasčiausios lazdos...

Rengia neolituojamų
sukakties minėjimus

New Yorke lapkričio 12 dieną rengiamas buv. Lietuvos studentų korporacijų — Neo Lithuania, Filiae Lithuaniae, Jaunoji Lietuva, Herkus Montė ir tremties studentų korporacijos Vilties narių suvažiavimas ir Neo Lithuania korporacijos įsteigimo metinių paminėjimas. Minėjimas įvyks Logan Inn svetainėje, 3296 Atlantic Ave. ir Logan St. kampas, East New York, N. Y., lapkričio 12 d., 4:00 val. p. p. Minėjimo programoje dalyvaus muziko Mrozinsoko vadovaujamas "Aitvarų" kvartetas. Minėjime dalyvauti kviečiami New Yorke ir apylinkėse gyvenantys tautinių organizacijų bei studentų korporacijų nariai.

Panašus minėjimas rengiamas ir Chicagoje. Čia bus paminėta Neo Lithuania korporacijos įsteigimo 28 metų sukaktis ir vienerių metų sukaktis nuo tautinių korporacijų narių susiorganizavimo Chicagoje.

Minėjimas įvyks lapkričio 12 d. 3 val. p. p. Evergreen svetainėje, So. Western Ave. ir 92 St. kampas. Apie dalyvavimą minėjime reikia pranešti Jonui Palplėniui, 4416 So. Hermitage Ave. Telef. Yard 70191.

Nenumatytos pasekmės

Čiurlioniečių koncertai New Yorke ir Philadelphijoje turėjo ir visai nenumatytų pasekų: iš Vieniybės redakcijos turėjo pasitraukti redaktorė S. Narkelienė.

EINA
35
metai

DIRVA

THE FIELD

Atsk. Nr
8
centai

Kova dėl sekretoriaus

Nuo pat Jungtinių Tautų delegatų susirinkimo pradžios, tarp kitų labai svarbių klausimų, prieš jų akis "kybo ore" vienas, palyginti, nesvarbus — JTO Generalinio Sekretoriaus klausimas.

Trygve Lie anais metais buvo Maskvos favoritas. Kiti balsavo už jį daugiausiai todėl, kad norėjo įtikti Maskvai. Beveik penkerius metus Maskva buvo joo patenkinta, o kiti — "taip sau". Dar šios vasaros pradžioje Trygve Lie keliavo į Maskvą, tikėdamasis parsivežti iš tenai naują "alyvos šaką". Parvežė, tiesa, tokią mažą šakelę, kad nesisukubino ją net ir parodyti. Atrodė, lyg jis ją laiko slapta pamerkęs į vandenį, kad nors kiek išaugtų...

Ir štai, kaip tik tuo metu įvyko Korėjos užpuolimas. Trygve Lie stojo ne Maskvos pusėje, bet vykdė kitų 53-jų valstybių priimtus nutarimus. Nuo tos valandos jis amžinai nustojo Maskvos malonės...

Dabar, kada kilo klausimas, ką rinkti sekretoriumi, Maskvos atstovai griežtai užprotestavo prieš Trygve Lie. Nepagalėjo net, bene, 43-čią veto pavartoti! Klausimas pastatytas taip: "Rinkite, ką tik norite, bet ne Trygve Lie".

Bet Amerikos delegacija į tą kategorišką reikalavimą irgi atsakė ne mažiau kategoriškai: "Nerinkime nieko kitą kaip tik Trygve Lie!"

Maskviečiai sako, kad Trygve

neitė, o į ją grįžo anksčiau ten jau dirbęs J. Petrėnas. Priešas — Chicago laikraščiuose kiliusios aštrios diskusijos tarp S. Narkelienaitės ir koncertų rengėjos V. Tysliavienės dėl koncertų programos, konkrečiai, dėl solisto dalyvavimo bei jo vertinimo. Šiomis diskusijomis atgaivinta sena tema — kas turėtų spaudoje reikšti nuomonę apie menininkų pasirodymus.

Už lietuvių
visuomenės ribų

Iš Newarko, N. J., praneša, kad pereinantis savaitės pabaigai teismas nuteisė nuo 12 iki 15 metų kalėti dr. J. Kaškevičių (Kaškiaučius) už aborto operaciją, dėl kurios 24 metų moteris po kelių dienų mirė. Auka esanti iš Newarko plačiai žinomos šeimos. Už operaciją Kaškiaučius paėmęs 200 dolerių. Teisėjas, skelbdamas sprendimą, pareiškė, jog jis dar nesąs matęs tokių rekordų, kaip šito gydytojo: jis jau anksčiau už tą patį nusikaltimą esąs buvęs baustas tris kartus — 1921 metais nuo 2 iki 7 metų, 1923 nuo 6 iki 14 metų ir 1943 iki 18 mėnesių.

Kaškiaučius yra didelis "Laisvės" šulas, jos garbinamas "rašytojas", "mokslininkas" ir, žinoma, "pažangus veikėjas". Kaip matyti iš nuteisimų sąrašo, "pažangioji veikla" ypač reikšėsi toji srity, apie kurią ir "Laisvė" mažai rašo. Beje, ši veikla net ir pas bolševikus baudžiama...

Apgailestautina tik, kad laikraščiai, aprašydami šią bylą, netiesioginiai suteikia "kreditą" ir lietuviams, nes pažymi, kad "operatorius" atvykęs iš Lietuvos (1906 metais).

Lie buvo "šališkas", nes vykdė "neteisėtus" Saugumo Tautos nutarimus. Amerikiečiai sako, kad Trygve Lie negali būti baudžiamas už tai, kad lojalizė ir rūpestingai bendradarbiavo su absoliučia JTO narių dauguma.

Dėl Maskvos veto formaliai negalima vėl išrinkti Trygve Lie naujam penkerių metų terminui. Todėl numatoma tik pratęsti dabartinį jo terminą trejiems metams. Bet maskviečiai iš anksto pasakė, kad su Trygve Lie jie nebendradarbiaus ir jo nepripažins.

Taip, grynai iš organizacinio klausimo, gimsta nauja Jungtinių Tautų Organizacijos krizė.

Tibetas ir Indija

Nuo pat Korėjos karo pradžios Indija stengėsi laikytis taikintojo vaidmens. Ji taip pat palaikė raudonosios Kinijos pretenzijas į JTO.

Bet staiga ir čia įvyko panašus pasikeitimas, kaip su Trygve Lie. Pereitį savaitę Peipingo radijas paskelbė, kad esąs du-

tas įsakymas Kinijos kariuomenei žygiuoti į Tibetą. Tas bemaž pakeitė Indijos nusistatymą.

Tibetas yra gal vienintelis kraštas pasaulyje, apie kurį žinoma daugiau pasakų, negu tiesos. Ligi šiol dar niekas tikrai nežino, nei koks yra to krašto plotas (spėjama apie 475,000 kv. mylių, t. y. apie septintadalis Jungtinių Amer. Valst. plotas). Gyventojų skaičiuojama apie 3 milijonus, t. y., maždaug, kaip Lietuvoje. Kraštas sunkiai prieinamas, jame yra aukščiausi pasaulio kalnai. Pranešama, kad kiniečiai vis dėlto per juos prasiveržė ir per porą savaičių gali pasiekti Tibeto sostinę.

Ir Indija pradėjo kalbėti visai kitaip. Tibetas yra tarp Kinijos ir Indijos. Raudonosios Kinijos kaimynystės nemori nei Indija ir todėl dabar ji nebesiūlo skubintis su Kinijos komunistų įsileidimu į JTO. Taip pat Indijos delegacija, pirma svyravusi dėl Trygve Lie, aiškiai prisidėjo prie pasiūlymo pratęsti jo terminą.

Korėjoj pasirodė kiniečiai

Pereitos savaitės pabaigą susidūrta su padidėjusiu šiauriečių pasipriešinimu.

Pasitvirtina gandai, kad šiauriečiai gavo paramos iš Mandžūrijos — iki 40,000 Kinijos komunistų kariuomenės.

Kinija, kaip ir Rusija, Korėjos kovose "nedalyvauja", bet Mandžūrijos — Korėjos pasienis yra nesukontroliuojamas (kalnai ir miškai) ir nežinia kada ir kiek

kariuomenės gausma per jį permesti. Kiniečiai ir rusai susirūpino didele elektros stotimi ant pat Korėjos — Mandžūrijos sienos. Iš jos gauna elektrą Mandžūrijos sostinė — Mukdenas ir rusų kontroliuojami uostai — Dairenas ir Port Arturas.

Sunku numatyti kiniečių pasirodymo pasekmes. Korėjos epizodą jis gali užteisti arba ir išplėsti...

Prancūzija ir Vokietija

Atlanto Sąjungos karinių štabų atstovai sudarė planą bendrai sąjungos kariuomenei. Kariuomenės organizavimas būsiąs pradėtas paskyrus bendro štabo viršininką. O juo būsiąs tikriausiai generalas Eisenhower.

Bet štabų viršininkai dar neįsprendė Vokietijos įtraukimo į Europos gynybą. Amerika siūlo apginkluoti bent 15 vokiečių divizijų, žinoma, bendroje savo vadovybėje. Tuo pačiu metu siūlo apginkluoti ir prancūzų bent 20 divizijų. Bet prancūzai vokiečių bijo. Vyriausybė bijo ne tik vokiečių, bet ir savo žmonių: komunistai Prancūzijoje vokiečių baubą taip išnaudoja, kad visi prancūzai savo patriotiškumo įrodymus matuoja tuo, kiek jie

priešinasi vokiečių atsigavimui. Tad, jei kurie ir sutinka, jog be vokiečių sunku bus apsiginti nuo bolševikų, tai mažai yra drąsulių, kurie drįsta tą atvirai pripažinti, nes bijosi būti apšaukti hitlerizmo talkininkais...

Vis dėlto paskutiniu metu išskyla nauji balsai ir pas prancūzus. Mat, prancūzams darosi vis labiau ir labiau karšta Indokinijoje. Prancūzams reikia Amerikos pagalbos. Ginklais — ta pagalba pažadėta, bet prancūzai nori patvirtinti, kad Amerika atsiųstų ir savo kariuomenę, kai tik aprims karo veiksmų Korėjoje: Tokiu atveju prancūzai jau sutiktų, kad ir vokiečiai būtų bent kiek apginkluoti.

TRUMPAI KALBANT

▼ Amerikiečių padovanotas vokiečių tautai Laisvės Varpas jau Berlyne. Pirmą kartą jis su skambėjo spalio 24 d. — UN-iskųjų metų sukakties proga. Skambino gen. Clay, drąsiai užsispyrimu išgelbėjęs Berlyną iš sovietų blokados. 400,000 berlyniečių stovėjo gatvėse be kepurų, kada pirmą kartą suskambėjo galingas 10 tonų varpas.

▼ Šiaurės Korėjos prezidentas Kim Il Sung buvo tik Maskvos įsakymų vykdytojas. Faktinai šiaurės Korėją valdė gen. Štykov, prisidengęs Sovietų Sąjungos ambasadoriaus titulu.

▼ Bulgarija prievarta nori išvaikyti į Turkiją 250,000 turkų kilmės piliečių. Turkija neatsisako jų priimti, bet reikalauja sutvarkyti jų turto reikalus. Bulgarijai nieko nemori duoti išsiųsti.

▼ Iš Ispanijos pranešama, kad sovietų povandeniniai laivai ir kraštą veža komunistus sabotažininkus.

▼ Nobelio medicinos premija paskirta trims gydytojams: Philip S. Hench, Edward C. Kendall ir Tadeusz Reichstein. Pirmieji du amerikiečiai, o tretysis šveicaras.

Hollywoodo šokėjas — tremtinių rėmėjas

Los Angeles, Calif. — Daugiausiai prieš trejetą metų į Los Angeles BALF skyrėsiu pirmininką Joną Uzdavinį (į Sibirą iš tremto žurnalisto ir Vilniui Vaduoti Sąjungos žymaus veikėjo brolį) telefonu kreipėsi jam lig tol visai nežinomas lietuvis, pareiškdamas, jog norėtų suteikti pagalbos savo tautiečiams tremtiniams Europoje.

Teiravosi adresų ir apie būdus, kaip jis tą paramą galėtų suteikti. Taip sumezgęs saitus, jis nuo to laiko išsiuntė per 400 maisto ir drabužių pakelių, vienos BALF skyriui parūpindamas dar daugiau drabužių ir įvairaus konservuoto maisto dėžučių. Tai nebuvo vienkartinis jo nežinomo aukotojo entuziazmas. Jis ir vėliau ir dar pačiu paskutiniu laiku per J. Uzdavinį parūpino tremtiniams dovanų.

Kadangi aukotojas gyveno Long Beach ir glaudesnių santykių su Los Angeles lietuviams neturėjo, tai jis savo šalpos darbą atlikinėjo atskirai, pats su žmona vakarais pakuodamas siuntinius, pasilikdamas nežinomas nei platesnei vietai, nei joo labiau tremtinių visuomenei. Tik neseniai buvo su juo arčiau susipažinta ir paaiškėjo to nežinomo lietuvių rėmėjo labai įdomi asmenybė.

Tai Jonas Krancius — keliolika metų buvęs profesionalinis klasikinio baleto šokėjas. Prieš karą jis turėjo baleto trupę, kurią sudarė viena šokėja amerikietė, vėliau tapusi ponia Kranciuviene, kitas lietuvis šokėjas Tautkus, lig šiol tebedirbąs Hollywoodo filmose, ir pats Jonas Krancius. Ši trupė su gastrolėmis buvo aplankiusi visus didesnius šiaurinės Amerikos ir Kanados miestus, Pietų Ameriką ir taip pat daugelį mėnesių šokusi Europos sostinėse.

Nuo 1940 metų J. Krancius atvyko į Hollywoodą ir čia gavo šokti keliuose filmose bei Hollywoodo teatruose. Jis buvo Ginger Rogers partneriu žinomoje ir dabar teberodomoje filmoje "Lady in the Dark". Karui baigiantis abu Kranciai iš filmų pasitraukė ir apsigyveno Long Beach, kur įsigijo didelį ir labai gražų daugelio apartamentų namą prie pat Ramiojo Vandeno pakrantės. Jo žmona, kuri augina tris vaikus, dabar ten veda savo baleto studiją. Pats Krancius grįžo prie savo jaunystės studijofosios profesijos — jis

dėsto saskaitų kursą Los Angeles universitete ir yra išrinktas Los Angeles Public Accountants Association pirminku.

Tokia labai trumpa istorija lietuvių imigrantų vaiko, kuriam Amerikoje, kaip sakoma, pasisekė "prasimušti". Daugiau ar mažiau taip yra pasisekę tūkstantiems lietuvių visuomenės jų nebeįmato ir nesugauto. Jie dingę Amerikos katilė. Bet Krancius nedingo, jis aktyviai įsijaukė į lietuvių bendrumą, kaip galėtų būti dar naudingas lietuviams. Jo tėvai tebegyvena Wisconsin, kur turi fermą. Yra kilę iš Raseinių apskr. Nemaščių v. Medekšinės kaimo. Jų sūnus Krancius, jokios lietuviškos mokyklos neėjęs, šiandien tebekalba visai gražia lietuvių kalba.

Patį Krancius pasakoja vieną įvykį, kaip mums atrodo, lemiamą įvykį, kuris jame išlaikė aktyvų lietuviškumą. Apie Lietuvą jis turėjo tokį supratimą, kaip jam pasakodavo jo tėvai, buvę apliesto kaimelio žemės ūkio darbininkai. Didelių sentimentų tėvų šaliai tie pasakojimai jam nežadindavo. Bet štai 1938 metais, begastroliuojamas su savo dabartine žmona Europoje, Krancius panorą pamatyti ir savo tėvų šalį. Atvyko į Kauną, į Palangą, turėjo ten keletą spektaklių, susipažino kiek su lietuviams, buvo įvertintas.

"Tai buvo mano gyvenimo maloniausios dienos", — pasakoja dabar Krancius. Jis tapo ne tik nustebintas, bet ir amžinai sužavėtas savo tėvų šalimi ir jos žmonėmis. Jis pamatė modernią Lietuvą, tautą ir valstybę, susitiko su augštai kultūringais ir maloniais žmonėmis lietuviams. Jis tada pajuto, kad jam yra garbė būti lietuviu, kad jis gali didžiulius savo kilme ir šalimi, kurios kraujas teka jo gyslois.

Kaune jis prisipirko daugybę lietuvių liaudies meno dirbinių, papuošalų, audinių. Gražiausi jo gyvenamųjų kambarių papuošalai yra lietuviški, juos jis rodo ir didžiulioji draugams ir svečiams amerikiečiams. Ir todėl po šio karo, sužinojęs apie lietuvių tautos nelaimę, jis kreipėsi į Uzdavinį su tokiais pirmaisiais žodžiais: "Aš esu lietuvis — kuo galėčiau savo broliams padėti, kai jie pateko nelaimėn?"

Ir buvęs Hollywoodo šokėjas padėjo gausiai!

ŠIOJE ŠALYJE

RINKIMAI, kurie įvyks jau ateinantį antradienį, dabar yra didžiausias šalies rūpestis. Ši savaitė skiriama paskutinėms pasitvarkymams įtikinti rinkikus, kad jie balsuotų už vienus ir nebal-suotų už kitus. Aršiausia kova dėl balsų vyksta New Yorke ir Ohio valstybėse.

New Yorke kovojama dėl trijų svarbių vietų: gubernatoriaus, senatoriaus ir New Yorke miesto galvos. Atrodo, kad Dewey neabejotinai vėl bus išrinktas gubernatoriumi, nors kilęs skandalas dėl paperkamojo pobūdžio pažadų jam šiek tiek galės ir kenkti. Dewey buvo atsiskęs kandidatuoti, bet paskui sutiko, tačiau turėjo pasirūpinti, kad ankstyvesnis kandidatas Hanley jam užleistų vietą. Hanley vietą užleido ir sutiko būti kandidatu į Senatą, bet viename laiške pasipasakojo, kad už tai esančios pažadėtos sutvarkyti jo skolos, ir jam esanti pažadėta gera vieta, jeigu jis liktų neišrinktas į Senatą. Tiesa, laiške tai nebuvo pasakyta aiškiai, bet priešininkai taip aiškina ir Hanley bei Dewey turėjo teisintis. Tas skandalas susilpnino ne tiek Dewey, kiek paties Hanley padėtį, kuris jau yra senas žmogus ir ne per daug pasižymėjęs politikoje. Demokrato kandidatas Lehman yra daug žinomesnis ir todėl neabejojama, kad senatoriaus vieta teks jam. Tai gi New Yorke valstybė, numatoma, gubernatoriaus vietą paliks respublikonui Dewey, o senatoriaus — demokratui Lehmanui. Labiausiai neaiškūs New Yorke miesto galvos klausimas, kur yra trys kandidatai. Demokratai siūlo teisėją Pecora, respublikonai — pramonininką Corsi, Bet Impellitteri, dabar einąs miesto galvos pareigas (nuo to laiko, kai pernai per rinktas O'Dweyr pasitraukė iš įvykio į Meksiką ambasadorium), irgi pareiškė norą likti tose pareigose. Kai demokratams nesutiko siūlyti jo kandidatūrą, jis sutraukė aplink save "Patriot" partiją ir kandidatuoja, kaip specialistas, žadėdamas apvalyti New Yorką nuo suktybių. Kaip tik dabar, jam einant pareigas, vyksta milžiniškas valymas. Tai sudaro jam tikrai energingo valdytojo vardą, nors faktiškai valdytojas yra naujas policijos viršininkas Murphy. Didžiausia kova vyksta tarp Pecora ir Impellitteri ir neaišku, katras iš jų laimės. Bet beveik neabejojama, kad respublikonų kandidatas Corsi liksias trečiojoje vietoje.

Ohio valstybėje sunkiai kovoją senatorius Taftas, kurio vietą Senate nori paveržti demokratai, pasiūlę Fergusoną. "Pranašai" mano, kad Taftas vis dėlto išliksis, bet ne didėle dauguma. Dėl gubernatoriaus vietos čia, palyginti, mažai kovojama: Lausche pasitiki savo populiarumu, nes jis paprastai gauna ne tik demokratų, bet ir respublikonų balsų. Jo priešininkas Don Ebricht nėra toks populiarus. Bet "pranašai" irgi tvirtina, kad Lausche ne daug daugiau tegaus už Ebricht.

Iš viso, rinkiminių nuotaukų tyrinėtojai tvirtina, kad balsuotojų palankumas krūptas nuosaičių liberalų link. Tai yra, populiarėsi esą tie respublikonų ir demokratų kandidatai, kurie esą mažiau ar daugiau savarankiški, o ne griežtai klusnūs tos ar kitos partijos linijos vykdytojai. Kaip pavyzdžiai, nurodomi: respublikonų — Dewey New Yorke, Warren Kalifornijoje, Duff Pennsylvanijoje, Morse Oregon, Aiken Vermonte; demokratų — Lausche Ohio, Mc Mahon Connecticut.

Kitą savaitę paaiškės, kurios pranašystės ko vertos.

Vokietijos gyventojų perteklius

Du paskutiniai karai, kuriuos sukėlė vokiečiai ir kurių eigoje jie siekė užkariauti Europą ir net visą pasaulį, daugumos nuomone, kilo tik todėl, kad Vokietija turi didelį žmonių perteklių.

Ir kokia gyvenimo ironija — abu paskutiniai karai Vokietijos plotų ne tik nepadidino, bet stipriai sumažino, ir tą žmonių pertekliaus problemą dar paas-trino.

Paskutinis karas Vokietijai

fronte žuvusiais ir iš belaisvės negrįžusiais buvo itin nuostolingas, bet Hitlerio propagatojai šeimų didinimo teorija taip pat davė vaisių. Vokiečių tautos gyventojų judėjimą seką ir ji gerai pažįstą tvirtina, kad karo metu žuvusiuosius ir iš belaisvės negrįžusius atlygino Hitlerio ragintas gimimų skaičius.

Kiekviena proga vokiečiai neužmiršta priminti, kad ketvirtis milijono vokiečių, jau karui pasibaigus, apleido Vokietiją. Apleido savo noru arba svetimiams įsakius. Per 100,000 karo belaisvių nenori grįžti iš Prancūzijos ir Anglijos, kur jie dirba pagal sandos sutartis.

Be abejo, didžiausį Vakarų Vokietijos gyventojų prieauglį sudaro evokuotieji ir pabėgėliai, kurių skaičius prašoka 11 milijonų. Tai tikrai didelė vokiečių tautos našta. Bet ir jų dalį vokiečių didelis organizuotumas pajėgia įjungti į pokarinį ūkį ir sudaryti minimalines gyvenimo sąlygas.

Dabar Vakarų Vokietijoje priskaitoma apie 2 milijonai bedarbių. Bonnos vyriausybės buvo dedamos didelės pastangos bedarbių skaičių sumažinti, bet

jis beveik vietoje tebestovi. Tik paskutiniu metu kai kurioms Vokietijos pramonės šakoms pradėjus dirbti, nors ir netiesiogiai, bet vis dėlto karo pramonei, bedarbių skaičius sumažėjo 200,000. Ir tas skaičius dar sumažės, kai bus pradėta organizuoti vokiečių karinę pajėgą. Bet ir tas problemos neišspręs.

Patys vokiečiai apskaičiuoja, kad jei Vokietija pasilikis dabartinėse ribose, ji labai greit pritrūks erdvės savo žemėje. Ir kad dėl tos priežasties nesudarytų vėl kokių neramumų, jau dabar reikia bent 2 milijonams vokiečių leisti emigruoti. Tų emigracinių galimybių ieško patys vokiečiai, nors nevengia jų paieškoti ir tie, kurie faktinai dabar Vokietiją valdo.

Patys vokiečiai labiausiai interesojuosi JAV. Bet kol į JAV nesuvažiuos šio karo tremtiniai, vargu vokiečiams bus čia plačiau pravertos durys.

Vokiečiai, kad ir neoficialiai, nevengia kelti ir po pirmojo pasaulinio karo savo prarastųjų kolonijų klausimą. Jie teigia, kad, gavę teisę į tas kolonijas nors emigruoti be jokių suvaržymų, jie iš dalies išspręstų dabartinį Vokietijos gyventojų perteklių.

Pačiais vokiečiais nemažai domisi Pietų Amerikos kraštai, ypač jų gerai specialistais ir pajėgiais darbininkais.

Visi imigraciniai kraštai vokiečių nesibaido, bet šiandien dar niekas durų plačiau nepraveria. O visi jaučia, kad esamoji padėtis ilgai pasilikti negalės. Vakarų Vokietijos žmonių perteklius yra ne eilinė problema ir ji laukia greito sprendimo.

B. V.

ISLEIDŽIA ATVIRUKUS

"Gabijs" (134 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.) Kalėdoms išleidžia dail. P. Osmolskio darbo tautiniais motyvais sveikinimų atvirukus.

"Gabijs" Kalėdoms taip pat į skaitytųjų rankas atiduos naująsias savo leidinių — Juozo Kruminio apysaką "Naktis viršum širdies".

A. BRAZIO KONCERTAI

Chicagos operos solistas Algirdas Brazis, po pavykusio koncerto Scrantone, Pa., spalio 28 d. davė savo dainų koncertą per Juozo Ginkaus vadovaujamą lietuviškąją radijo valandą Brooklyn, N. Y. Solistas, turįs stiprų baritoną, gražiai išpildė J. Gruodžio "Visur tyla", Sarpalio "Dul dul dūdelė", Kačanausko "Patekėk, aušrine" ir

"Tų mergelių dainavimas", arčiau iš Karnavičiaus operos "Gražina" ir Valentino maldą iš Gounod operos "Faustas".

Balandžio mėn. solistas A. Brazis duos savo dainų koncertą Carnegie Hall, New York.

VOTE X FOR
IMPROVING MUNICIPAL AIRPORT
Airport Improvement Committee, Cleveland Advertising Club.

STAI KUR JŪSŲ PROGA!

LAMĖKIT DAILIA NAUJĄ 'CP' automatinę GASO virtuvę

ar automatišką gaso skirstytuvą
1950 METŲ KEPIMO VARŽYBOSE
LAPKRIČIO 9 - 17' Public Hall
62-osios Metinės Maisto Parodos Proga

8 — ĮVAIRIOS KEPIMO VARŽYBOS

— kasdien po vieną per aštuonias dienas!

8 — DIDELĖS PIRMOS DOVANOS

— aštuonios modernios automatinės gaso virtuvės!

8 — DIDELĖS ANTROS DOVANOS

— aštuoni pagarsėję Calcinator gaso skirstytuvai!

... viskas THE EAST OHIO GAS CO. dovana
ATMINKIT ŠIAS VARŽYBŲ DATAS

Ketvirtadienis	Lapkr. 9	 Angelių pyragas (Almond kvapas, be įdarymo)
Penktadienis	Lapkr. 10	 Obuolinis kepinys (Double crust)
Šeštadienis	Lapkr. 11	 Balta duona (Standartinio dydžio kepalas)
Pirmadienis	Lapkr. 13	 Sviestinis pyragas (Du sluoksniai, kokoso įdarymas)
Antradienis	Lapkr. 14	 Europiškos mielinės bulkutės (Turi būti iš tešlos su mielėmis)
Trečiadienis	Lapkr. 15	 Velnio pyragas (Du sluoksniai, laisv. padengimas)
Ketvirtadienis	Lapkr. 16	 Vaisių salotų kepinys (Bet koki vaisiai, išsk. obuolius)
Penktadienis	Lapkr. 17	 Kempininis pyragas (Citrinų kvapas, be padengimo, netinka "oil chiffon" pyrag.)

Atneškite savo gaminius į Public Hall sceną

2:00 val. p. p. atitinkamą varžybų dieną!

Smulkmenų apie šias varžybas žiūrėkite Clevelando žiniose arba Cleveland News dienraštyje arba bet kurioj East Ohio Gas Co. įstaigoj

The **EAST OHIO GAS** Company

KNYGUTĖ APIE MAISTĄ DOVANAI! Parodykit šį skelbimą East Ohio Gas Co. skyriuj Maisto Parodų, Public Hall, ir gausit įdomią knygutę "Food is Fun" — gražiai iliustruotą ir pilną receptų bei patarimų šeiminiškėms

JŪS GALITE GAUTI GERESNĮ VANDENĮ, KANALIZACIJĄ IR SVEIKATOS PATARNAVIMĄ pastatydami apskrities masto tarnybas ant apskrities masto pamtatų.

JŪS GALITE SUMAŽINTI APSKRITIES VALDŽIOS IŠLAIDAS ir sutaupyti mokesčių mokėtojų pinigų. JŪSŲ DIDYSIS APSKRITIS JAU SUAUGO, BET JŪSŲ APSKRITIES VALDŽIA VIS DAR TEBĖRA KUDIKIS. Nes apskrities forma nebuvo keičiama iš-tisus 140 metų!

Prisijunkit prie Didžiojo Clevelando gerųjų balsuotojų ir balsuokit UŽ Apskrities Chartą

Svarbiųjų pasiūlymų balsavimo lape žiūrėkit į šį skyrių:

X FOR THE COUNTY CHARTER

COUNTY CHARTER CAMPAIGN COMMITTEE
Robert H. Rawson, Chairman

tik sukasi, bėgioja apie jį. Na gi ir mes susirinkom čion ne ko kito, o tik pagerbti jį...

Staiga pritrūko žodžių. Jis vėl atsipūtė.

— Taigi... Dešimt metų jauno, gražaus, bet nevaisingo vedybinio gyvenimo. Aš nesakau, kad juodu dabar jau būtų pasenę. Priešingai... Bet štai gi: vedybos be prieauglio, tai kaip vasara be lietaus, arba sukamos girtos be grūdų. Na! Užtat dabar yra kuo džiaugtis, yra dėl ko gyventi. Tegul tik sveikas auga ir tegul laimė lydi jį visada. Aš baigiau. Ačiū.

Muraška atsipūtė ir dar raudonesnis atsisėdo. Tuojau nubraukė gausų prakaitą nuo kaktos, kaip po garų maudyklės. Godžiai nusitvėrė ir vienu ypu išlenkė pripiltą alaus stiklinę.

Netrukus atsistojo Tvirbutas ir pristatė:

— Advokatas Paul Barnett - Barniūnas nori pasakyti mums žodį. Paklausysim. Meldžiū, mister Barnett. Pakilo elegantiškas, dailių judesių vyras. Rami, maloni šypsena visą laiką glostė putnų jo veidą ir darė dar patrauklesnį.

— Malonūs šii vaikių šeiminiškai, gerbiamieji kūmai ir visi dalyviai. Aš galėčiau ir norėčiau gal daug ką šia

proga pasakyti...

— Meldžiam! Meldžiam! Labai bus malonu, — tuojau atsiliepė už visus Bitinienė.

— Bet aš būsiu trumpas ir netrukdysiu šio jaukaus pokylio, — užbaigė Barniūnas nutrauktą sakinį.

— Tiek mistress and mister Tvirbut, tiek mistress and mister Bitinas mano geri pažįstami ir seni klientai. Well, visi kiti irgi savi, artimi žmonės. Žmogų prie žmogaus traukia ir veda visokios aplinkybės. Tik bendrumoj ar visuomenėj žmogus daugiau pažįsta save ir geriausiai pasireiškia. Jau seniai yra nustatyta, kad žmogus visuomeninis padaras. Jis dirba sau, bet tuo pat daug dirba ir kitiems, bendram labui. Tatai labai įdomu.

Jis padarė mažą pauzą ir žaibiškai apmetė visus žvaliomis, magiškaai spindinčiomis akimis. Susidomėjo, kaip priimami jo žodžiai. Išvada rodėsi palanki. Visi atsidėję klausėsi. Visiems rūpėjo, ką pasakys šis šviesus, mokytojas ir daug galįs visuose reikaluose žmogus.

— Daugelis filosofų suko sau galvas, norėdami išaiškinti, arba išsiaiškinti, kas skatina ir verčia žmogų gyventi, daryti pažangą, nuolat ieškoti naujų kelių ir būdų tobulėjimui. Vie-

niems atrodo, kad garbė, kitiems — turtais arba pelnas. Bet atsirado ir tokių išimčių, kurie nustatė, kad džiaugsmas. Aš kaip tik palaikau šitą paskutinę pažiūrą. Gyvas pavyzdys, gal ir ne visiškai tokia pat prasme, štai šičia, mūsų akyse. Kas gi dabar mus visus suvedė čion prie bendro stalo? Gal sakytumėm biznis, pelnas ar garbė? Ne. Tik džiaugsmas. Dėl džiaugsmo nesigalim nieko. Dažnai dėl to pat džiaugsmo ir daug sunkumų pakeliama. Per džiaugsma ir naujas žmogus ateina į šį pasaulį. Pamanykim tik, kaip gražu! Pavasariai, jaunystė, palaiminta meilė... Ir štai kūdikis — puikiausias tos meilės žiedas ir vaisius. Gražu, kai iš meilės ir džiaugsmo ateina naujas žmogus. Mes visi jaučiame, kad Tvirbutų naujagimis tik toks ir yra. Gerai pasakė mister Muraška ir teisingai, kad vedybos be prieauglio, tai kaip vasara be lietaus...

Tuo žodžiu pašoko Muraška ir nušvitęs linkėjo:

— Ačiū! Labai ačiū, mister Barnett, už gerą žodį...

Jis pasijuto visa galva didesnis. Jo veidas staiga nušvito ir giedresnis pasidarė.

— That's all right, mister Muraš-

ka, — atsakė jam Barniūnas ir kalbėjo toliau:

— Kai saulė nukrepina ir drėgmė dirvoje išsenka, viskas galiiai vysta ir, rodos, skaudžiausią ilgę išgyvena. Jaučiamas didelis prisilėgimas, skriauda, kad negali pilnumoj pasireikšti gyvybinės ir gamybinės gamtos dovanos bei jėgos. Panašiai esti moterystėj. Aš bent taip galvoju. Ypač tai reikšminga moters gyvenime. Juk tik motinystėj moteris visiškai išsiskleidžia ir pasireiškia. Šis gyvenimo momentas labai svarbus. Neveltui tad motinos visur ir visuomet ypatingai gerbiamos, iškeliamos, visokeriopa pirmenybė joms teikiama. Tokią sausrą, tokį, galima sakyti, beviltiškumą ilgai kentėjo gerbiamieji Tvirbutai. Dabar jų sielos atsigavo. Jie turi gražų, sveiką baby. Tai didelis palaimos džiaugsmas. Visi mes nuoširdžiai linkime, kad tas džiaugsmas ir palaima ko ilgiausiai tvirtų. Todėl imame dabar savo stikliukus ir visi garsiai sakome: ilgiausių metų!

Barniūnas mandagiai priėjo su savo stikliuku prie Tvirbutienės ir dailiai ją pasveikino. Paskum susidaužė su tvirbutu, sveikindamas jį visai vyriškai: pakratė už pečių ir paplojo.

Tvirbutas pristatė dar vieną svečią:

— Dabar kalbės mister Zdenek Peska, Smyth Company direktorius. Visi bematant subėdė akis į atsistojusį kalbėti ir smalsiai jį apžiūrino, lyg dabar tik būtų jį pastebėję. Kai kurios moterys neiškentė ir pašnibždom dalinosi savo įspūdžiais:

"Fain vyras! Toksai kiekvieną moterį galėtų suvilioti".

"Ale tu tik pasižiūrėk: lygiai tokie pat šviesūs plaukai ir mėlynos akys, kaip Tvirbutų berniuko. Abu tėvai juk tamsūs. Ar gi ne keista?"

"Aš manau, kad čia visiškai aišku. Kodėl gi taip greit ji buvo pakelta į supervisor?"

"Na matai. Todėl ir visos kalbos prasidėjo..."

(Bus daugiau)

Jaunavedis didžiuojasi draugui savo gražia žmona:

— Tu tik pažiūrėk, kokios mažos jos kojos!

— Hm... To tai aš nežinau, bet sutinku, kad batukai tai ištikro labai maži...

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraščių

BOLEŠEVIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES METAI

Redaguoja: Jonas LEONAS

18)

KAIP LIETUVOJ BUVO KURIAMA ČEKA

Augustas Gailius

buv. Lietuvos kriminalinės policijos valdininkas

(Tęsinys iš pereinamo numerio)

Norėdami geriau prieiti prie pačių kaimiečių, slaptieji agentai, matyt, pačių ūkininkų painstruktuoti, rengdavo ūkininkams įvairiausias paskaitas, paskelbdavo atsakysius į visus juos dominčius klausimus ir duosią reikiamą informaciją. Tokių pažadų suvilioti, ūkininkai susirinkdavo nurodytose vietose ir gudriam agentui jau nesunku būdavo juos išprovokuoti.

Pranešimus apie kaimo "kontrevoliucinį nusistatymą" ypač mėgdavo fabrikuoti įvairūs žydėliai, atsakingi anų laikų pareigūnai. Jie taip pat pasinaudodavo įvairiaisiais susirinkimais. Pavyzdžiui, žydai Abromas Zusmanas, uolus NKVD agentas, žinomas jiems "Lauko" slapyvardė, kartą sukombinavo šitokią pranešimą:

"1941. III. 3 M. miestelyje įvyko rinkimai į kooperatyvo valdybą. Aukščiausios Tarybos deputatui Edvardui Jesučiui pasiūlius rinkti gerą valdybą, buvo pasiūlyti iš anksto parinkti ir komunistų partijos, o taip pat valstiečių vykdymo komiteto patvirtinti asmenys. Kai susirinkimo dalyviai jau pradėjo padavinėti balsus, tai prezidentas sėdėjęs kooperatyvo vedėjas K., praėtyje kulokas, turėjęs 50 ha žemės ir buvęs tautininkas, ant savo balsavimo kortelės užrašė savo pavardę. Paskui ją padavė balsavimui. Po to visi kulokai pradėjo statyti savo kandidatus kulokus. Svarstant kandidatūras, iš vietų pradėjo šaukti prieš komunistus. Juos vadino vagimis. Kulokas Y., jau iš anksto parengtas, sušuko: "Už komunistus visai nereikia balsuoti!" Kulokai smarkiai plojo. Kai buvo svarstoma K. kandidatūra, tada plojo visi kulokai ir jis buvo išrinktas į valdybą. Dėl to K. pradėtas sekti".

Nuo šio pranešimo konkrečiai galėjo nukentėti tik du asmenys: K. ir Y. Tačiau agentas negalėjo nurodyti, kas gi tie kiti "kulokai", kur jie gyvena ir tt. Taigi, šios rūšies pranešimuose trūkstama pilnumo. Aišku, kad tarp agentų ir žmonių, apie kuriuos buvo rašomi slapti pranešimai, yra didelis skirtumas, kad tai ne tos pačios aplinkos gyventojai. Kiti agentai, teikią informaciją apie provincijos gyvenimą, tenkinasi tik bendrų frazių pranešimais, vos pajėgdami įpinti vieną kitą pavardę. Šiuos frazinius pranešimus gali atstovauti šitoks slaptojo agento raportas:

"Raseinių apskrityje buožia tarp valstiečių ir vidutinių veda aktyvią tautinę ir antisovietinę kontrevoliucinę propagandą, kurios tikslas yra deformuoti valstiečių ir vidutinių ir juos nustatyti prieš Sovietų Sąjungą, kolchozus ir prieš rusus. Dabar, kuomet eina kooperatyvų organų perrinkimas, buožiaškas elementas ypatingai veda kontrevoliucinę agitaciją su buvusių tautininkų ir šaulių pagalba. Ta rodo silpnas ir pasyvus narių į kooperatyvus stojimas. Valstiečiai savo nenorą stoti į kooperatyvus motyvuoja tuo, kad visi tie, kurie stos, vėliau bus į kolchozus suvaryti prievarta.

Ūkininkas X. kooperatyvo susirinkime su daugeliu valstiečių kalbėjo, kad visus kooperatyvų narius ir tuos, kurie ant gautos žemės stato namus, suvarys į kolchozus. Tada reikės baduoti kartu su komunistų žadamosiomis gerovėmis.

Darbininkai ir kumečiai Skirmantiškių dvare vasario 16 d. įskabino tautinę vėliavą ir kalbėjo su kitais kumečiais, kad daug geriau būtų, jei ateitų vokiečiai, o ne rusai valdytų."

Agentas tenkinasi ne tik bendromis frazėmis, bet ir pripina įvairiausių nesąmonių. Pradžioje jis nurodo, kad turtingieji varo agitaciją ir stengiasi atgrąžinti valstiečius nuo kolchozų, tarsi šie patys į kolchozus veržtųsi, o toliau jau plepa apie tai, kad valstiečiai nenori stoti į kooperatyvus, nes bijo, kad vėliau jiems netektų prievarta virsti kolchozininkais.

Baigiamasis žodis

Peržvelgiant agentūrinį NKVD terorą Lietuvoje, kaip vieną pagrindinę čekistų veiklos sritį, nesunku pastebėti, jog čekistai savo naikinantį siautėjimą grindė ne objektyviai surinktais ir patikrintais apkaltinimais, bet tik subjektyviais, daugeliu atvejų perdėm tendencingais savo agentų pranešimais, kuriuos gausiai gamino savanoriškai dirbę agentai (žydai ir komunistiniai elementai). Čekistai ieškojo ne teisybės, bet tik priešasties visą tautą sunaikinti. Kiekvieno lietuvių mirties ar gyvybės klausimas buvo patikėtas pačiam žemiausiam ir pačiam tamsiausiam padarui, būtent, savanoriškai dirbančiam NKVD agentui. Šie agentai kaip tik ir buvo pirmaisiais teroristais, kurie nekalta aukas įduodavo į čekistų rankas ir tuo pasmerkdamo juos žiauriausiems kankinimams.

Turėdami puikios praktikos ir aiškiai nubrėžtus uždavinius, čekistai Lietuvoje per trumpą laiką sudarė tokias sąlygas, kad draugas persekiotų draugą, bendradarbis išdavintų bendradarbį ir tt. Netrukus ir šioje srityje Lietuvai būtų tekę "prisivilioti kitas broliškas respublikas", kuriose brolis broį čekistams išduoda. Tada pilnutinis lietuvių tautos išnaikinimas jau nebūtų sudaręs didelių sunkumų. Būtų galėjęs puikliausiai išbūti ir vėliai klestėti kerštas, nes ir per vienerius metus kerštautojai galėjo puikliausiai atsisteisti. Yra daug faktų, kad kerštautojų įskysti žmonės buvo kalinami čekistų kalėjimuose. Vieni jų ten mirė, kiti išsilaisvino karui prasidėjus, o daugelis gyvena nežinomas mums kančias tolimame Sibire.

Tačiau per vienerius metus, nors ir stachanoviškai dirbdami, čekistai negalėjo savo plano įvykdyti. Agentų ir agentėlių verbavimas nėjo taip sklandžiai, kaip kitose "komunistiškai pažangiose respublikose". Pagaliau, uolūs buvo tik savanoriškai dirbę agentai ir tie pareigūnai, kurie, atsidėkodami už aukštą ir pelningą vietą, buvo pasidėję sistemingai persekioti "liaudies priešus".

Nežiūrint visų šitų sunkumų, čekistai nesvyrudami skverbėsi į priekį, o agentūrinis jų teroras kiekvieną dieną vis žiaurėjo. Susidarė keista padėtis: žmonės žinojo, kad jų tarpe nuolat maitinami slapti agentai, kurie gaudo jų žodžius, bet gyvenimas buvo toks nepakenčiamas, jog susilaikyti nuo piktesnio pareiški- mo daugelis nepajėgdavo. Ir tas nesantūrumas, tas nepajėgumas dar kiek pakentėti pradžioje daugelį lietuvių pačiomis paskutinėmis pirmojo bolševikų siautėjimo dienomis,

Lietuvių Kalbos Draugijai pradėjus darbą

Kaip daugelis mūsų kultūrinio organizacijų, taip ir Lietuvių Kalbos Draugija, daugiau kaip dešimtį metų sėkmingai gyvavusi nepriklausomoje Lietuvoje ir išvairius gana žymų mūsų bendrinės kalbos kultūros barą, turėjo nutraukti savo darbą, kai mūsų tauta, raudonojo siaubo prislėgta, neteko laisvės ir žado. Bet šitas slogutis neįstengė visiškai sužlugdyti mūsų laisvos tautinės kultūros siekimų: tuo- jau po karo, kai tik atsirado bent kiek palankesni aplinkybių, buvo pasistengta atgaivinti Lietuvių Kalbos Draugiją tremtyje, Vokietijoje, o vėliau, kai žy-

gintas tuojau pradėti kurti LKD skyrius žymesnėse JAV vietose, kur yra daugiau susispietusių lietuvių. Ir tas žygis tuo- jau davė gana gražių vaisių. Visų pirma, š. m. rugsėjo 16 d. įsikūrė LKD skyrius Čikagoje. Spalio 15 d. buvo suorganizuotas antasis LKD skyrius Klyvlende ir kiek vėliau trečiasis Filadelfijoje. Ketvirtasis LKD skyrius yra pažadėtas įkurti Kalifornijoje. Salia to visa eilė atskirų asmenų, negalėdami sudaryti skyrių, yra pasidėję stoti LKD nariais, kai tik paaiškės, kur tai bus galima geriau atlikti. Taigi organizacinis LKD darbas yra jau pradėtas.

Ryšium su LKD veiklos pradžia centro valdyba geresnei orientacijai randa reikalingą štai ką pranešti:

1. Kad būtų galima kiek galint greičiau galutinai paruošti LKD įstatus, juos išspausdinti ir vėliau išsiuntinėti tiek skyriams, tiek atskiriems suinteresuotiems asmenims, visi prašomi ko greičiau atsiųsti centro valdybai pareidaujamus įstatų papildymus ar pataisas.

2. Visi įsikūrę arba kursimieji LKD skyriai prašomi nieko nelaukiant atsiųsti centro valdybai steigiamųjų susirinkimų protokolus ir narių sąrašus drauge su jų adresais.

3. Atskiri asmenys, negalėdami suorganizuoti atskirų skyrių, bet norėdami stoti LKD nariais, jau dabar gali kreiptis šiais adresais: a) Čikagoje — dr. P. Jonikas, 281 Olmstead Rd., Riverside, Ill. (pirmininkas) arba Br. Jameikienė, 7202 So. Claremont Ave., Chicago, Ill. (sekretorė); b) Filadelfijoje — prof. A. Salys, 120 N. 6th St., Darby, Pa. (pirmininkas) arba Ant. Klimas, 3605 Chestnut St., Philadelphia, Pa. (sekretorius); c) Klyvlende — Pr. Skardžius, 6608 Bliss Ave., Cleveland 3, Ohio (pirmininkas) arba St. Barzdukas, 16201 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio (sekretorius); d) Filadelfijoje — dr. K. Alminauskis, 707 - 11 St., Santa Monica, Calif. (skyriaus organizuotojas).

4. Kai bus galutinai paruošti įstatai ir atlikti kiti patys būtini organizaciniai reikalai, tuojau bus pradėta rūpintis LKD vyriausiųjų organų rinkimais, Lietuvių Kalbos Centro organizavimu ir kitais konkrečiais mūsų bendrinės kalbos kultūros dalykais, pirmoj vietoj Gimtosios Kalbos leidimu ir tt.

5. Visais bendraisiais LKD reikalais prašoma kreiptis į Pr. Skardžių arba St. Barzduką jau aukščiau nurodytais adresais.

LKD Centro Valdybos vardu
Pr. Skardžius

VOTE **X** For Governor
DON H. EBRIGHT
REPUBLICAN

BALSUOKIT UŽ LIETUVIŲ DRAUGĄ

Edwin F.
SAWICKI

Teisėju

Common Pleas Teisme

Terminas prasideda
1951 m. sausio 4 d.

Neužmirškite balsuoti teisėjų rinkimo laiške

X EDWIN F. SAWICKI

Kaip Taft-Hartley įstatymas jus saugo

• Atiduokit balsą už senatorių Taftą, vėl išrinkti jį į Jungtinių Valstybių Senatą!

X ROBERT A. TAFT
REPUBLICAN

PIRMA —

— Po velnių su tais "viešosios gerovės reikalais! Mes ryt streikuojame!

PASKUI —

— Vyrai, aš skelbiu šį ginčą tautos ravyjumi. Mūsų šalis privalo turėti šio produkto. Pasilikit darbe ir leiskit man pabandyti suvesti jūsų unijos vadus su darbdaviais sutvarkyti ginčą. Jei man per aštuonias dešimtis dienų nepavyks juos sutvarkyti, tai jūs galėsite slapta balsavimu nuspręsti, ar priimti paskutinį pasiūlymą, ar streikuoti.

Visuotiniai rinkimai
1950 m. lapkričio 7 d

FOR COMMON PLEAS JUDGE

ELECT ... ROBERT W.
CHAMBERLIN

TERM ENDING JANUARY 3, 1955

Admitted to practice Law in Ohio — 1926. Admitted to practice Law in Federal District Court — 1929. Admitted to practice Law in U. S. Supreme Court — 1933. Member of Cleveland Bar Association. Member of Cuyahoga County Bar Association.

EDUCATION

Cleveland Public Schools. Lakewood High School. University of Michigan. John Marshall Law College. Command and General Staff College

Enlisted as Private in Artillery — 1924. Promoted to Brigadier General — 1947

Paul T. Caruso, Secretary.

VOTE FOR
LODY HUML
for
State Representative

NOVEMBER 7, 1950

Reward faithful service!

ELECT FORMER SENATOR

LEO M. ASCHERMAN
COUNTY COMMISSIONER

X LEO M. ASCHERMAN

Taupyti galima ir laiškais! Prašykite informacijų paštu!

STANDARD FEDERAL SAVINGS & LOAN ASS'N.

PIGIOS PASKOLOS NAMAMS

TAUPYK SAUGIAI ... mes per 41 metus visiems išmokėjome pareikalavimus
Turtas per 25 milijonus dolerių. Atsargos fondas per 2¼ milijono U. S. Government Securities ir grynais pinigais per 12 milijonų STIPRIAUSIA TAUPYMO ĮSTAIGA ČIKAGOJE
Federal Savings & Loan Insurance Corporation narys

JUSTIN MACKIEWICH, PRESIDENT & MGR.
4192 Archer Avenue Chicago 32, Illinois
TELEFONAS: Vİrginia 7 - 1141

DARBO VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4. Trečiadieniais nuo 9 iki 12 dienų. Ketvirtadieniais nuo 9 iki 8 vak.

MŪSŲ KALBA

Redaguoja
Pranas Skardžius

Ar tinkamai vartojamas SLA pavadinimas?

Nors pati SLA organizacija yra apysenė, eina jau 64 metus, bet jos pavadinimas nėra visą laiką buvęs vienodas. Iš pradžių buvo vartojamas Susivienijimas Lietuvininkų Amerikoje. Vėliau tas vadas oficialiai buvo pakeistas į Lithuanian Alliance of America, o lietuviškai pradėta sakyti Susivienijimas Lietuvių Amerikoje. Bet labai tenka apgailestauti, kad, keičiant lietuvišką pavadinimą, nebuvo nuteis iki galo, t. y. šis pavadinimas nebuvo suredaguotas taip, kaip reikalauja mūsų šių laikų bendrinės kalbos sintaksė. Visų pirma krinta į akį pirmoji pavadinimo dalis — susivienijimas lietuvių. Remiantis mūsų kalbos polinkiais ir ligšioline nusistojusia tvarka, pirmoji vietoje turi būti vartojamas nederinamas pažinys lietuvių, o jau paskui susivienijimas; plg. žmonių susikūrimas, paukščių skridimas, vilkų staugimas, bičių spietimas, svečių susipažinimas, skautų susirinkimas ir kt. Taigi šiuo keliu einant turi būti sakoma ir lietuvių susivienijimas, ne susivienijimas lietuvių; plg. dar: linų prekyba, dvasios penas, dantų griežimas, kalbos mokslas ir tt.

Kitas visai netinkamas dalykas yra vietininko vartojimas šiame pavadinime: jis didžiai apsunkina visą pavadinimą, ypač tais atvejais, kai šis pavadinimas turi būti vartojamas pakeičiant žyminiu, pvz. Susivienijimo Lietuvių Amerikoje organas, Susivienijimo Lietuvių Amerikoje seimas, Lietuvių Teatro Klaidos direktorius, lietuvių vyskupo Vilniuje konsekracija ir kt. Šitoks vietininko vartojimas pavadinimuose yra be galo gramaziškas ir nepatogus. Daug lengviau ir sklandžiau skamba visas pavadinimas, kai mes to vietininko vietoje vartojame kilmininką, pvz. Klaidos lietuvių teatro direktorius, Vilniaus lietuvių vyskupo konsekracija, taigi ir Amerikos (t. y. Amerikoje gyvenančių) Lietuvių Susivienijimas.

Ryšium su tuo tenka dar pastebėti, kad SLA žmonės savo organizaciją yra gana gražiai pavadinę angliškai: Lithuanian Alliance of America, bet ne in America. Angliškas pavadinimas visai sutinka su čia siūlomu: Amerikos Lietuvių Susivienijimas — Lithuanian Alliance of America.

SLA pavadinimo reikalus buvo iškilęs ir paskutiniame seime: Susivienijimą Lietuvių Amerikoje buvo norima pakeisti į Amerikos ir Kanados Lietuvių Susivienijimą arba šiaurės Amerikos Lietuvių Susivienijimą (žr. SLA 46-asis Seimas birželio 26, 1950, 185 psl.).

Bet Istatų Komisija rado, kad šis pakeitimas esąs "priešingas pagrindiniams dėsniams, kurių

negalima keisti." Aš nenagrinėsiu juridinės keitimo pusės — apie tai gal pasisakys kas už mane kompetentingesnis, — bet grynas kalbinis pakeitimas negali būti priešingas jokiems pagrindiniams dėsniams: viena, SLA pavadinimas kalbiškai jau yra kartą pakeistas; antra, čia siūlomas kalbinis pakeitimas visai sutinka su oficialiuoju SLA angliškų pavadinimu; ir trečia, tas pasiūlymas yra daug aiškesnis, sklandesnis ir taisyklingesnis. Taigi šiais sumetimais dabartinis Susivienijimas Lietuvių Amerikoje turėtų būti pakeistas Amerikos Lietuvių Susivienijimu, kuris visiškai atitinka oficialųjį anglišką pavadinimą.

Pakeiskite nesusipratimą sveiku protu! ...BALSUOKIT RESPUBLIKONIŠKAI

Robert A. Taft —

gimęs Cincinnati, laikraštinių Washingtono pavidintų "geriausiu senatorium". Collier's žurnalas jį išreiškė taip: "Jis iškilo į vadovybę... tik dėl savo būdo ir didelio gabumo, o ne dėl kito. Niekas... negalėjo su juo rungtyniauti išmonė, patyrimas, visko apėmimo ir absoliučiam patikimam". Tad gražinkime šį įžymų pilietį į J. V. Senatą.

Don H. Ebricht —

rodė vertumą būti išrinktas gubernatoriumi, būdamas 12 metų aukšto laipsnio administratorium — Ohio iždininku. Gimęs Columbus mieste, Ebricht kurį laiką gyveno Akron, kur aštuonerius metus buvo Finansų Direktorium kaip tik depresijos laikais, žino, kad ir po jo stogu auga viską naikinantys grybas.

3. Kodėl J. Padubietis iš kankinių sąrašo išleido Longiną Miką? Negi jis nelygiai su kitais kentėjo ir mirė už savo ir mūsų tautą ir tėvynę? Gal čia tikslai spaudos ir korektūros klaida, o gal "autorius" susipainiojo tarp 73 nukankintų Rainiuose ir trijų nužudytų prie Džiuginėnų dvaro?

4. J. Padubietis prasižengia parodydamas, taisydamas kankinių biografijas pagal savo skoni. Tai yra faktas. Pavyzdžiui, kiekvienas mokins yra būtina padarytas ateitininku ar religininku, kuo gal iš viso niekad nėra buvęs. Okupaciniais metais daugumas mokinių lankė tikybines pamokas, bet tuo automatiškai netapo religininku ar ateitininku būrelių nariais. Tai yra "autorius" iš pirmo išlaužti priedai.

Kodėl (čia jau tikrai sąmoningai) daugeliui kankinių nubrauktas buvęs priklausomumas tautininkų, jaunatituvų ar skautų organizacijoms? Palyginimui cituojų iš "Žemaičių Kankinių" ir "Telšių Kankinių" knygučių:

"Kaveckas Vladas, — ilgameitis notaras šiauliuose. Dalyvaus ir politiniame gyvenime. Buv. tautininkų apskr. pirminkas ir senas šaulys..." "Žem. Kank."

"Kaveckas Vladas, — ilgameitis notaras šiauliuose. Dalyvaus ir politiniame gyvenime. Buv. senas šaulys..." "Telšių Kank."

Kur gi dingio sakiny, kad jis buvo tautininkų apskr. pirminkas? Tokių suklustojimų knygučių yra gana daug.

Šitos kankinių aukos yra lygiai brangios tautininkui, jaunatituvui, skautui ir kiekvienam lietuviui, o ne vien ateitininkui ar kuriam religininkui. Kam nevogti jų narius, atidavusius duoklę tėvynei?

Vyt. Tarvainis

DIDŽIAUSIA AMERIKOS MAISTO IR NAMU PARODA

Gene "Uncle Jake" Carroll
Mėgėjiškas valdymas kasdien
2:00, 2:30 pp. ir 8:30, 9:00 vv.

PUBLIC HALL

Lapkričio 9 - 17
Kasdien 1:00 - 11:00 vv. (Be sekm.)
Įėjimas 50c

AS LAIKIAU PAMALDAS UŽ STALINĄ

Idomus stačiatikių dvisiškių pasipasakojimas. 60 puslapių knygelė. Kaina — 50 centų
Galima užsisakyti Dirvoje, siunčiant 50c pašto ženklais, arba \$1.00 už dvi

Savings will always be important to the man who wants to look into the future with a feeling of security and personal independence.

Savers always welcome

J. EUGENE ROBERTS

VICE-GUBERNATORIUS
Advokatas • Veteranas • Senatorius
RESPUBLIKONAS
J. Eugene Roberts, Hubbard, O.

LEO M. ASHERMAN.

Respublikonų kandidatas į Apskritis Komisijonierius, tvirtina, kad trijų asmenų komisija, sudaryta tik iš vienos demokratų partijos atstovų, per 12 metų veikusi daugiausiai užkulisuose. Daugumas jų posėdžių būdavo uždari ir niekas negalėjo žinoti, kas juose dedasi. Aschermanas yra advokatas, buvęs Ohio senatorius, autorius garsaus Aschermano įstatymo, kuriuo buvo sutvarkytas psichinių ligonių globėjimas. Jis yra žinomas visuomenininkas ir, nors ir respublikonas, demokrato majoro Burke buvo paskirtas į Teisingos Samdės Praktikos Komitetą.

Aschermanas sako, kad apskrities administracijoje reikia naujos, pažangios linijos, ir tam tikslui reikia, kad Apskritis komisijonierius tarp būtų ir kitos partijos atstovų. Jis sako, kad dabartiniai komisijonieriai

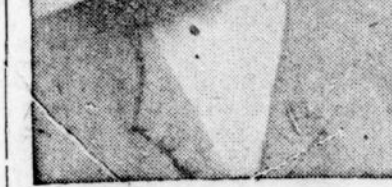
TAFTO UŽSIENIŲ POLITIKA

Senatorius Robert A. Taft pabrėžia, kad į jo perspėjimus užsienio politikos reikalus būvę nekreipiamą dėmesio iki pat Korėjos karo pradžios, nors jis visada būvęs už JAV stiprų užsienio politikos klausimais. Jis nuo seno palaiko Pasaulinio Teismo idėją ir rėmė Jungtinių Tautų Organizaciją. Jis griežtai kritikavo slapto susitarimų metodus ir reikalavo, kad duomenys apie užsienio politikos reikalus būtų piliečiams pranešami PRIMA, negu kas nors padaroma.

"Amerikos užsienio politikos tikslas yra — sako jis, — išlaikyti šio krašto žmonių laisvę ir, kol tai sutinka su šiuo tikslu, išlaikyti šią šalį taikoje."

Jo balsavimai būvę nukreipti ta linkme, kad amerikiečiai būtų apsaugoti nuo klaidų pasaulinėje politikoje. 1939 metais jis balsavo už Neutralumo įstatymo atšaukimo, nes, anot jo, jis tarnavo didžiųjų agresorių padariniui. 1941 metais jis balsavo prieš Nuomos ir Skolinimo Akto taikymą Rusijai, kol toji nesutiks su atitinkamomis sąlygomis. Karo metu jis balsavo už pagalbą Kinijai, už Nuomos ir Skolinimo Akto pratęsimą. Už UNRRA įsteigimą, už lėšų paskyrimą karo reikalus.

Po karo jis reikalavo, kad Anglija už paskalą duotų teisę statyti Anglijoje laivyno ir lėktuvų bazes, už apribojimą tos paskolos, iki Anglija panaikins diskriminaciją Amerikos gaminiams. 1947 metais jis balsavo prieš demokratų siūlymą apriboti nekarinių pagalbą Turkijai ir Graikijai. Jis balsavo už karinę ir ekonominę pagalbą tiems kraštams. 1948 ir 1949 metais jis balsavo už paskyrimą lėšų statyti 70 aviacijos grupių. Trumanas sulaukė tuos paskirtuosius pinigų ir leido statyti 69 aviacijos grupes tik prasižėjęs karui Korėjoje.

FRANCES P. BOLTON.

Respublikonų kandidatė į Kongresą nuo 22-os kongresinės apylinkės, per radiją pareiškė, kad mums nereikia sargų, kurie nurodinėti, ką mes turim ir ko neturim daryti. Nereikia kongreso, kuris būtų tik guminis antspaudas administracijos pasiūlymams tvirtinti. Pareiškė, kad ji didžiausią būdama respublikonė, nes ta partija pirmoji stovė prieš vakų anksčiau naudojimą darbiui, pirmutinė stovė už algų minimumo nustatymą, ji nubalsavo Shermano antitrustinį įstatymą prieš kapitalistų jėgas piktnaudžiavimo, ji apgynė ir darbininkus nuo unių vadų piktnaudžiavimo.

"Aš didžiausios" — sako ji, "būdamas partijos, kuri yra tvirtovė prieš socializmą, įsigalėjimą Amerikoje, kuri, kaip ir toli numatantieji darbininkų vadai, mano, kad socializmas sugriautų darbininkų profesines sąjungas, kuriomis jie rimtai pasitiki."

"Aš didžiausios būdama partijai, kuri kovoja prieš federalinės valdžios užsimojimus paeiti atskirų valstybių teises ir teises atskirų individų tase valstybės, — partijoje, kuri mano, kad kiekvienas iš mūsų yra atsakingas už tų laisvų ir teisių išsaugojimą."

DON EBRIGHT.

Respublikonų kandidatas gubernatoriui pareigoms, tikisi laimėti, nes jo šalininkų veikimas diena iš dienos didėja. Be to, praėjusio, kad jis vis buvo išrinkamas didele balsų dauguma, taigi balsuotojams jau yra gerai žinomas. Prieš dvejus metus jis buvo vienintelis iš respublikonų, kuris išlaikė savo vietą — Ohio iždininko — kurioje vietoje yra jau 12 metų.

Bet tas pasitikėjimas remiasi ne vien tik tuo, apie jį yra plačiai manoma, kad jis tinka būti gubernatoriumi, nes 12 metų būdamas Ohio finansų tvarkytoju, puikiai žino Ohio reikalus. Be to, jis yra pasižymėjęs, kaip taupus administratorius, nes savo įstaigoje sugebėjo sumažinti tarantų skaičių 25-kiais nuosimais, atlikdamas vis didėjantį darbą.

Savo krajerą pradėjo jis kaip laikraščio išnešiotas, vėliau dirbo lent-pūvė, paskui vaistinėje, ir tik baigęs koledžą pradėjo dirbti įvairiose administracinėse pareigose. Prieš išrinkimą į Ohio iždininko vietą, jis buvo Akrono miesto finansų tvarkytoju pačiais sunkiausiais to miesto laikais. Ir išvedė miestą iš klampynės, sutvarkė finansus taip, kad miesto išlaidos būtų ne didesnės, negu miestams gali mokėti. Don Ebricht yra 48 metų. Jis labai mėgsta išsikelti su žmonėmis, patirti, kokios yra nuomonės ir koki rūpesčiai. Didelis golfo mėgėjas. Yra masonių ložės narys, metodistas, Kiwanis klubo narys.

nenori net ir Apskritis Chartos pakeitimo tik todėl, kad bijo kuris nors netekti vietos.

Norman E. Wolfgang

Republican Candidate For

COUNTY COMMISSIONER

MAHONING COUNTY

FOR GOOD GOVERNMENT

Elect

Wilbur H. Brewer
State Representative

Pre - Primary Endorsements:
The Citizens League — "Preferred":
The Cleveland News, The Cleveland Press and The Cleveland Plain Dealer
REPUBLICAN ELECTION NOVEMBER 7, 1950

HENRY C. KAMPF

kandidatas į

APSKRITIES KOMISIONIERIUS

Ashtabula apskrityje —
Trumpam terminui

Rinkimai

1950 m. lapkričio mėn. 7 d.

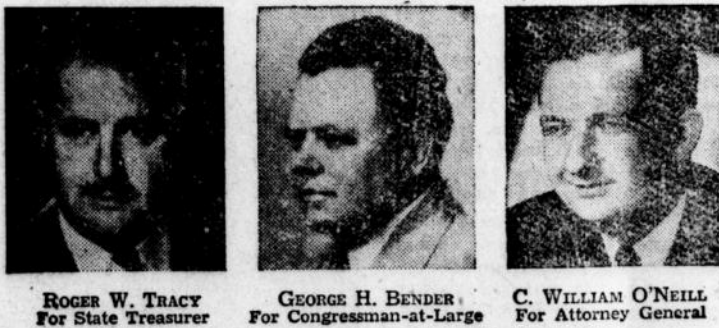
DEMOKRATAS

Kvalifikuotas —

— Gabus —

— Nuosirdus

Jūsų parama bus geras patarnavimas teisingai administracijai

ROGER W. TRACY
For State Treasurer

GEORGE H. BENDER
For Congressman-at-Large

C. WILLIAM O'NEILL
For Attorney General

Šie vardai bus įrašyti atskirame nepartiniame teisėjų rinkimo lape

FRANCIS P. DONALD
For Chief Justice
State Supreme Court

JUDGE EDWARD S. BATHIAS
Term commencing
January 1, 1951

JUDGE WILLIAM L. HART
For State Supreme Court
Term commencing
January 2, 1951

HENRY RIDDLETON
For State Supreme Court
ending December 31,
1954
WRITE-IN CANDIDATE

Republican State Central and Executive Committee,
Ray C. Bliss, Chairman, Columbus, Ohio

Frank J. Lausche

visų lietuvių kandidatas Ohio gubernatoriaus pareigoms

Su gubernatorium Frank J. Lausche Ohio turėjo modernią ir konstruktyvią administraciją, kuri tvarkė Ohio reikalus principu "daryk išlaikyt tik tiek, kiek išsigali sumokėti". F. J. Lausche yra vienas iš žymiausių klyvlendių. Jei bus vėl išrinktas, jis reikalaus nuolat subalansuoto biudžeto. Nors po respublikoniško pirmtako ir paveldėjo 55 milijonus naujų prievolių, 1949-50 metų biudžetas buvo subalansuotas, nepakenkiant pagrindinėms tarnyboms. Ohio gali tuo didžiuotis.

Gubernatoriui ir Clevelando labdarės direktoriams vadovaujant, nepaprastai išplėsta labdarės veikla. Labdarės programoje dar numatoma:

1. Clevelando dabar statomos ligoninės padidimas ir ligoninių padidėjimas Cuyahoga Falls bei Youngstown.
2. Priskirti prie Clevelando Hawthornden valstybinę ligoninę, kad psi-

chinių ligonių nereiktų ilgai laikyti Cuyahoga apskrities kalėjime.

3. Labdarės departamentui paskirti 40 milijonų naujoms statyboms. Valstybė aprūpina daugiau kaip 3,000 ligonių. Hawthornden ligoninėje sudaryta 400 papildomų vietų, o Clevelando valstybinėje ligoninėje 150.

Tai yra tik maža dalis pažangių ir konstruktyvių planų, kuriuos vykdo ar numato Lausche administracija. Ši administracija taip pat suplanavo ir atliko žemės darbus tiesti moderniausiems automobilių keliui skersai Ohio, kuris labai palengvins susisiekimo problemas.

Gubernatorius Lausche lietuviams yra žinomas, kaip asmuo, kuris suprantą ir atjaucia ne tik lietuvių tautinius bei kultūrinius siekimus čia, bet ne mažiau atjaucia ir lietuvių dėl jų dabar kenčiančios tėvyinės. Todėl jis lietuvių tarpe yra visų kandidatų, nežiūrint, kurios partijos katas prisilaiko kituose klausimuose.

DIDELIS MITINGAS LIETUVIŲ SALĖJE

Neužmirškite, kad šiandieną, lapkričio 2, Clevelando Lietuvių Demokrato Klubas šaukia didelį priesirinkiminių mitingą.

Pagrindinis kalbėtojas bus 22-os apylinkės demokratų kandidatas į kongresą —

CHAT PATERSON

Taip pat dalyvaus ir at-Large kongresmanas nuo Ohio Stephen M. Young, kuris vėl kandidatuoja.

Gubernatorius Lausche, kviesantis irgi kalbėti šiame susirinkime, atsiuntė laiška, labai apgailestaudamas, kad jam tenka atsisakyti nuo šios progos, kadangi jau anksčiau tam vakarui yra pakviestas į Toledo. Rengėjai tikisi, kad, gal būt, pasirodys šiame susirinkime ir demokratų kandidatas į Senatą — Joseph T. Ferguson, taip pat Cuyahoga apskrities demokratų pirmininkas Ray T. Miller, tačiau jų apsilankymas nėra užtikrintas, kadangi šiomis dienomis jie gauna tiek kvietimų šen ir ten kalbėti, kad nors persiplėšk.

JOSEPH T. FERGUSON,

demokratų kandidatas į Senatą, pareiškė spaudai:

"Būdamas Jungtinių Valstijų Senatorium, aš veikiau visų žmonių naudai. Aš nedarysiu jokių privilegijų kokiai atskirai grupei, nors ji būtų ir labai turtinga."

Dėl užsienio politikos Fergusonas pareiškė, kad jis busias už tokią po-

litiką, kuri sustabdytų komunizmą jo kelyje.

"Mes turim nugalėti komunizmą ne tik karo lauke, bet turim jį nugalėti taip pat ir idėjų srityje. Mes turim pasirūpinti, kad niekas pasaulyje nebūtų alkanas, be pastogės, be darbo, nes tik alkani žmonės lengvai tampa tuščių komunistų pažadų aukomis."

Vidus politikoje Fergusonas žada kovoti su diskriminacijos blygybėmis: "Konstitucija aiškiai reikalauja, kad kiekvienas amerikietis turėtų vienodas galimybes gauti darbą, kuriam jis tinkamas, nežiūrint jo rasės, tautybės, spalvos ar tautinės kilmės. Bet yra galingų individų bei korporacijų, kurios nežiūri konstitucijos, reikia būdizmo įstatymo, kuris priverstų klausyti konstitucijos. Aš veiksiu be paliovos, kad toks įstatymas būtų priimtas."

Apgailestaudamas didžiųjų korporacijų kainų kėlimo politiką, Fergusonas sako: "Mes turim pasirūpinti, kad neaugtu milijonieriai kiekviena proga, kada mūsų kariai lieja kraują kovodami už demokratiją." Fergusonas pridūrė, kad jis be svyravimų remia programą, siekiančią kiekvieną Amerikos žmogų aprūpinti padariais namais. Taip pat remia teisingą atlyginimų minimumą ir teisingą darbininkų - darbdavių santykių įstatymą.

Pagaliam jis plačiai pasisakė už pilną medicininę apsaugą kiekvienam žmogui ir už mokyklų pagerinimą: jų trobesių gerinimą, mokytojų geresni atlyginimą ir geresnį paruošimą.

Eaigdamas pareiškė, kad kiekvienas šis pažadas esąs duodamas ne tuščiai, kad jis nusistatęs tuos reikalavimus sausio mėnesį kelti Washingtone, jei jis taps senatorium. Būgina lapkričio 7 dieną visus balsuoti ir balsuoti taip, kad tai būtų pačių balsuotojų naudai.

Metropolitan Parku DUOKLĖ šiame balsavimuose yra pats mažiausias reikalas, bet ir jo nereikia užmiršti balsuojant. Šis reikalas liečia tik vieną tūkstantinę dalį visų mokesčių, kuri yra skirta palaikyti Clevelando parkams palaikyti. Tai sudaro

vidutiniškai apie 50 centų per metus nuo kiekvieno namo. Tai nėra naujas mokestis. Šis mokestis mokamas jau nuo 1920 metų, bet kas 10 metų reikiama, kad balsuotojai jį vėl patvirtintų. Clevelando parkų sistema apima apie 14,000 akry plotą ir juos kas metai apmoka apie 10,000,000 žmonių. Tai yra visų reikalingas, todėl balsuotojai ir prasmė vėl nepamiršti patvirtinti tą mažą duoklę, kad parkai galėtų būti palaikomi ir gerinami.

EDWIN F. SAWICKI,

dabar kandidatuoją Common Pleas teismo teisėju. Nominacijose jis surinko apie du trečdalius balsų.

E. F. Sawicki gimęs Clevelande, 1910 metais. Mokyti St. Ignatius High School ir Notre Dame universitete South Bend, be to, teisės mokslą į Western Reserve universitetą. Advokato teises įgijo 1938 metais.

Jis tris terminus yra buvęs Ohio Atstovų Rūmų narys, ir du terminus Ohio senatorius. Šiose pareigose yra giliai pasijūmęs, kaip pilkus teisės žinovas.

Dirvos skaitytojams jo vardas, tarp kita, pažįstamas dar iš to, kad beveik kiekvieną švenčių progą jis siunčia per Dirvą savo sveikinimus visiems lietuviams ir dabar yra vienas iš tų, kuris viešai skelbia save lietuvių draugu. (Žr. skelbime.)

LAIKRODŽIO KLAUSIMAS

Pirmename, kad lapkričio 7 dienos balsavimuose bus sprendžiamas ir laikrodžio klausimas — ar palikti laikrodį visą laiką taip, kaip yra, ar pavasari jį vieną valandą pavyti, o rudenį vėl atgal grąžinti.

Komitetas, kuris rūpinasi, kad tas laikrodžio varinėjimas būtų panaikintas, sako, kad niekam, išskyrus golfo lošėjus, iš to varinėjimo naudos nėra, o yra tik visokių nepatogumų: nesusi-pratimai su traukiniais, kurie savo laikrodžių nevarinėja, pavasari ir vasaros gale tamsu eiti į darbą, vakarais bėda su vaikais, kurie miego įsigėdžia ne pagal pavyrtą laikrodį, o pagal saulę, ir tt. O elektros tuo niekur nesutaupoma, nes dirbtuvėse vistik per šitas dienas naudojama elektros švie-

PRIESIRINKIMINIS MITINGAS

KETVIRTADIENI

1950 m. lapkričio — November 2 — 8:30 v. vak.

LIETUVIŲ SALĖJE

6835 Superior Avenue

Pamatykite ir išgirskite demokratų partijos kandidatus į valdžios vietas!

Bus įėjimo dovanos (Door Prizes) ir alus ar kiti gėrimai nemokamai.

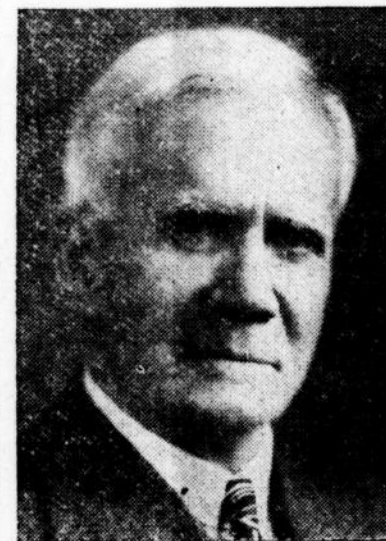
Rengia —

AMERIKOS LIETUVIŲ DEMOKRATŲ KLUBAS

PAUL P. CHALKO
Pirmininkas

A. L. SVETKAUSKAS
Vice-pirmininkas

sa, o namie, kiek susitappo vakare, tiek sunaudojama anksti rytą... Todėl balsuokite už tai, kad būtų nuolat palaikomas normalus laikas, t. y., EASTERN STANDARD TIME.

ROBERT CROSSER

Jau 34 metus reprezentuoja 21-gią kongresinę apylinkę J. V. Kongrese. Jau 1917 metais jis pasižymėjo nauju sumanymu — išleisti įstatymą apie "I Pasaulinio Karo Apraudos Sistemą", kuria buvo apsaugotos karių šeimos. Ir vėliau jis pasižymėjo, kaip rūpestingas karių ir karo veteranų reikalų gynėjas.

Jis yra nesvyruojąs demokratų partijos programos, gynėjas ir ypatingai uoliai kovoja už pilną civilinių teisių programą, kuri ligi šiol kitų vis dar užblokuojama. Jis taip pat kovoją už namais aprūpinimo programą "vidutinių pajamų" šeimoms, už lūgų panaikinimą ir už valstybinę pigiai nuomojamų namų statybos programą, nors tvirta namų savininkų grupė tą ir kludo.

Kongresmanas Crosser buvo vienas iš tų, kuris iškovojė mągarino mokesčių panaikinimą, tuo patarnaudamas neturtingesniųjų šeimų šeiminiškėms. Jis taip pat prisidėjo prie išleidimo įstatymo, kuriuo sutaupų bankuose spauda pakelta nuo 5,000 iki 10,000 dolerių. Jis taip pat, kaip prekybos komisijos pirmininkas, nukovojė Kerr įstatymo projektą, kuris, jeigu būtų buvęs priimtas, būtų leides žymiai pakelti gaso kainą.

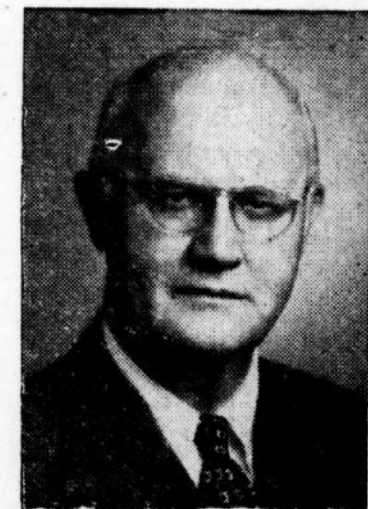
Todėl jo rėmėjų komitetas ragina jį išrinkti į Kongresą dar kartą.

HERBERT S. DUFFY,

dabartinis Ohio valstybės vyriausiasis gynėjas (Attorney General) kandidatuoją vėl į tą pačią vietą. Jis yra pasižymėjęs daugelyje viešojo gyvenimo erčių.

Gimęs 1900 m. vasario 25 d., New Lexington, Ohio, lankė mokyklą tame mieste ir Columbus, 1920 metais baigė A. B. laipsnį Dartmouth College, o 1924 baigė Harwardo universiteto teisių mokyklą.

Pirmą kartą tokiose, kaip dabar pareigose Duffy buvo 1937-39 metais. Jis tada laimėjo garsiąją Ohio Bell

Telephone tarifų bylą, kuri respublikoniško gynybo laikais buvo neišsprendsta ištisą tryliką metų. To rezultate Ohio telefonų naudotojams buvo grąžinta 7,500,000 dolerių permokėjimų. Ir daug kitų dalykų, kuriuos Duffy energingai įvykdė, rodo, kad jis valstybės teises gina uoliai ir gabiai. Antrą kartą toms pareigoms buvo išrinktas 1948 metais ir dabar nominuotas ateinančioms dvejiems metams.

HENRY W. SPEETH,

Apskrities Komisionierius, gimęs Clevelande. Jo tėvai ateiviai iš Europos. Yra baigęs Lincoln High School ir John Marshall teisių mokyklą. Jis jau buvo išrinktas apskrities komisionierium keturiems terminams iš eilės, pradedant 1942 metais. 1949 metais jis paskirtas baigti mirusio J. J. Pekarek terminą.

Būdamas tose pareigose, jis buvo daugumos vadas, finansų ir įstatymų leidimo komisijų pirmininkas, ir narys įvairiose kitose komisijose. Jis turi dvejų metų patyrimą Clevelando Banke ir dvejų metų patyrimą Saving & Loan Co., kur yra sekretoriaus padėjėjas. Jis yra praktikuojąs advokatas. Jį remia Cleveland Press ir visos darbininkų organizacijos.

RE-ELECT
LAUSCHE
GOVERNOR

INTELLIGENT—
COURAGEOUS—
FEARLESS
Leadership
★★★★★
CONTINUE
GOOD GOVERNMENT
IN OHIO

LAUSCHE FOR GOVERNOR COMMITTEE
JOHN E. ELDER, SEC.

RINKIT JOE FERGUSON

J. V. SENATORIUM

Jis yra už...

- Užsienio politiką, kuri sustabdytų komunizmą.
- Darbo gavimo laisvę, nežiūrint rasės, tautybės, spalvos, ar tautinės kilmės.
- Sulaikymą karo pasipelnijimų ir kainų kėlimo.
- Padarius namus kiekvienai Amerikos šeimai.
- Tinkamą atlyginimų minimumo įstatymą.
- Teisingą darbininkų-darbdavių įstatymą.
- Pilną medicininę apsaugą kiekvienai šeimai.
- Padarius mokyklas amerikiečių vaikams.

RINKIT JOE FERGUSON

"Iš žmonių... ir žmonėms"

LAPKRIČIO 7 BALSAVIME

Į J. V. SENATĄ

X

JOSEPH T. FERGUSON
DEMOCRAT

Issued by: United Labor League of Ohio

PERRINKIT ROBERT CROSSER

Kongresmanu

nuo 21-os Apylinkės

ir

VERTINKIT JI

už

IŠTIKIMĄ IR
GARBINĄ TARNYBĄ

Balsuokit demokratiškai Rinkimai lapkr. 7.

Perrinkit... HERBERT S.

DUFFY

VYRIAUSIU
GYNĖJU

26 METAI

TEISINIO PATYRIMO

I PASAULINIO KARO
VETERANAS

X

HERBERT S. DUFFY

DEMOKRATAS

PALIKIM APSKRITIES KOMISIONIERIŲ

X **Henry W. Speeth**
DEMOCRAT

Jį remia:

THE CLEVELAND PRESS
AFL - CIO DARBININKŲ LYGA
NEPRIKLAUSOMA MASINISTŲ UNIJA
TRAUKINIŲ APTARNAUTOJŲ BROLIJA
CUYAHOGA APSKRITIES SVETIMKALBIŲ LYGA

Rinkimai lapkričio 7-tą

VOTE X FOR

IMPROVING MUNICIPAL AIRPORT

Airport Improvement Committee, Cleveland Advertising Club.

PRANEŠIMAS BENDRUOMENĖS KLAUSIMU

ALT Sąjungos skyriaus susirinkime, ši sekmadienį

Ši sekmadienį, 11:30 val. dieną (po pamaldų) Lietuvių Salėje bus įdomus Am. Liet. Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus susirinkimas, kuriame bus pranešimas apie tai, kokią padėtį dabar yra Amerikos Lietuvių Bendruomenės organizavimosi reikalas. Pranešimą darys Dirvos red. V. Rastenis, neseniai dalyvavęs ALT Sąjungos konferencijoje New York'e, kur tas reikalas buvo plačiai svarstytas. Kviečiami atsilankyti ne tik nariai, bet ir visi, kas tuo klausimu domisi.

Padėkit

IŠLAIKYTTI

JŪSŲ MIESTĄ

AUKŠTUMOJE

Lapkričio 7-tą

Balsuokit

už 12 pasiūlymų

sukelti pinigų:

Naujai gaisro ir policijos stotiai
Vandens nuleidimui pagerinti
Miesto ligoninėms pagerinti
Naujai oro stotiai
Gatvės grįsti
Laisvakeliam
Parkams pagerinti
Ežero krantui tvarkyti
Geresniam Brookside Zoo
Auto pasisistatytį sklypams
Miesto vagonų taisyms centrui
Auditoriajai ir Stadionui pataisyti

Balsuokit UZ —

Apskrities labdarybės

duoklę

Tai nėra nauja duoklė, tačiau jai reikia naujo jūsų sutikimo, kad būtų galima apmokyti tuos, sergančius ar neglobojamus vaikus bei nedarbingus asmenis; džiuginčius ar į vargą patekusius karo veteranus.

Balsuokit UZ —

APSKRITIES SIULYMA... \$500,000 vandens nuleidimo ir vandentiekio planui.

Balsuokit UZ —

1 tūkstantosios duoklės METROPOLITAN PARKŲ REIKALAMS... palaikyti šioms puikioms viso Didžiojo Clevelando pramogų aikštėms.

APSKRITIES CHARTA... Ji suplanuota, kad Cuyahoga apskritis gautų modernią valdžios formą.

The Cleveland Chamber of Commerce

Tarnauja Clevelandui nuo 1848

Mūsų specialybė

virtuvių, vonių, arkų ir spalvotų langų

PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rąkandai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaivavimo, ko visada reikalauja apdraudimo kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS

609-12 Society for Saving Bld. Telef.: MAin 1-1773.

SLA VAKARAS

Clevelande esančios visos trys SLA kuopos lapkričio (November) 18 d. Lietuvių salėje rengia vakarą, kurio programa bus įvairi. Į vakarą iš New Yorko atvyksta SLA sekretorius dr. J. Vinikas, o iš Chicago SLA daktaras kvotėjas S. Biežis.

Lapkričio 19 d. 2 val. SLA centro svečiams pagerbti rengiami iškilmingi pietūs. Į pietus bilietų galima gauti pas J. Alekna. tel. CE 1-5983, J. Brazauską. tel. PO 1-6265, A. Praškevičių. tel. PO 1-0920 ir Dirvos redakcijoje.

JUOŽA URŠAITI

gyv. 1326 Russell Rd., ištiko automobilio nelaimę. Jam bevažiuojant su seserimi M. Astrauskiene, į ju mašiną įvažiavo kita mašina. J. Uršaitis sužalota krūtine, o M. Astrauskienei veidas ir dešinė ranka nūvis. J. Uršaitis jaučiasi gerai ir neguli.

SKAUTISKAS AČIU

sktn. M. Žilinskienei už žuvusius pagerbti minėjimo programos parengimą; A. Stempuzienėi, N. Aukštuolienei, K. Žilinskiui, V. Raulinaičiui, A. Mikulskiui, A. Nasvyčiui, P. Maželiui — už nuosirdų talkininkavimą.

Clevelando NERINGOS skaučių Tuntas

LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBAS

lapkričio 11 d., šeštadienį, 6:30 v. vak. Carter viešbutyje, rengia metinį bankietį ir šokių.

Bus iškilmingas parengimas, kuriame kviečiami Klubu draugai dalyvauti.

Rezervacijos galima padaryti pas sekancias rengimo komisijos nares: Alena Evans, Marg. Mulicis-Leiblinger, Ida Jakubs, Ona G. Mihelich ir Marg. Zuris.

UKIO DARBAMS

Lietuvių šeimoje reikalingas vyras mokantis dirbti traktorium ir kitomis ūkio mašinomis.

Kreiptis pas:

Martin Rudis
Rt. 91, Twinsburg, Ohio.
Telef. Twinsburg 5388

PARDUODAMAS

gerame stovyje ir pigiai pianas
1180 E 113th St. Tel. IV 1-3171

PARDUODAMA

skalbiama mašina, pečius, lovos, stalai, indai ir kiti namų apyvokos daiktai.
1358 Giddings Rd. Suite 7

HIPPODROME

nuo lapkričio 8 d. rodoma "Breakthrough" — karinė filmas, apie vieno dalinio įvykius nuo pradinio lavinimosi iki didelės invazijos. Yra ir "romantinė" pusė, naktinis klubas ir tt. Dalyvauja Suzanne Dalbert, Greg McClure, Edward Norris, Richard Monahan ir Dick Wesson.

RKO Keith's 105th

Nuo lapkričio 1 d. iki lapkričio 4 d. "BORN TO BE BAD"

su Joan Fontaine

KEPIMO VARŽYBOS

East Ohio Gas Co. maisto parodose, praga lapkričio 3 - 17 dienomis organizuoja pyragų ir tėsainių kepimo varžybas, kurios įvyks Public Hall per astuonias dienas.

Varžybas remia Cleveland News dienraštis. Kiekvieną dieną seimimė, lygiai prityrusios, lygiai jaunos, pirmą kartą bandančios kepti pyragą gali ateiti su savo gaminiu ir pateikti teisejams.

Kurią dieną su kokių kepsnių galima dalyvauti varžybose, yra nurodyta East Ohio Gas Co. skelbime, 3-me puslapyje.

Kiekvienose varžybose pirmoji dovana yra automatinė moderni gasinė virtuvė, o antroji dovana — gasinis įtaisas atmatoms deginti.

Pyragus reikia nunešti į Public Hall sceną tarp 11:30 ir 1:30 val.

PLUNKSNINĖS ANTKLODĖS 7.90
Pagalvų atnaujinimas 1.25
MATRASŲ perdėbimas nuo 4.00
Iš plunksnų padaryti patalai
PAIMAM IR GRAŽINAM NEMOKAMAI
LEELAND BEDDING & RENOVATING
3950 Lee Rd. WY 1-5661

MONCRIEF SILDYMAS
ir ORO VĖDINIMAS
Statytojui didžiausia vertė doleriais
GAS — OIL — COAL
THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

NEW CHINA RESTAURANT

Cleveland's Finest and Most Beautiful
Eating Place
CHINESE and AMERICAN DISHES
1710 EUCLID AVE.

CLEVELAND, OHIO

Rudens laikas!

Tai yra laikas, kuris primena, jog jau laikas taupti, kad žmogus galėtų aprūpinti savo gyvenimo reikalus.

Clevelande Lietuvių Bankas yra puikiausia taupymo vieta, o po naujų patvarkymų dabar kiekviena taupymo knygtė yra Federal Insurance Corporation apdrausta iki \$ 10.000

Tai yra Jungtinių Valstybių valdžios užtikrinimas

Cia ir šeštadieniais (subatomis) atidaryta iki 1 val. p. p.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave.

HE 1-2498

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park

EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam jūsų buto kambariui

ŽEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: Main 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda

UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J. SAMAS - JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave.

Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Ziedų, Laikrodžių ir visokių graždaikėlių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė

Aldona Wilkelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue

ENdicott 1-1763

Mes duodame ir iškeičiame Eagle Stamps

THE MAY CO's BASEMENT

Idealios extra antklodės

BUS ŠILČIAU! EXTRA ANTKLODĖ

MINKSTOS - GRYNOS MEDVILNĖS

Populiarusis
70 x 90 colių dydis

2.29

81x108 colių dydžio 2.89

81 x 99 colių dydžio 3.19

Garsiosios Sa-Von plonos antklodės yra labai minkštos ir šiltos. Gražiai pagamintos iš sniego baltumo medvilnės. Atsiūlėti kraštai. Jūs įsitikinsit, kad tai yra idealios papildomos antklodės šaltiems žiemos mėnesiams.

Priimam užsakymus paštu ir telefonu. — CHerry 1-3000
Basement Domestic Department

Ačiū Rėmėjams!

Prenumeratos pratęsimo programa DIRVOS spausdinimo priemonėms pagerinti aukojo šie skaitytojai:

Šeštakas Al., Chicago, Ill., \$1.00
Jakubonis J., Chicago, Ill., 1.00
Bušmanas A., Worcester, Mass., 1.00
Kaunas, J., Chicago, Ill., 1.00
Bartkūnas B., Cleveland, Ohio, 1.00

LANKYKITES SAVO KLUBE!

Lietuvių Klube, 6835 Superior Ave., klubo nariams ir svečiams penktadienį vakarais esti bulvinių blynų ir žuvies vakarienė ir šokiai su gera muzika žemutinėje Lietuvių Salės patalpoje.

JONAS G. POLTER

Lietuvis

Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.

Telef.: POtomac 1-6899

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4486.
Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTah 1-6747) Redaktorius Baly: GAIDZIUNAS (buto telefonas: GARfield 1-7466).

VARDAS

VARDAS yra žmogaus lyg ir antrasis veidas. Dar daugiau — tai yra jo asmenybės dalis. Kas gerbia asmenį, tas gerbia ir jo vardą. Žinoma, vardu laikome ne tik pirmąjį vardą, bet pilną asmens pavadinimą, kuriuo jis skiriasi nuo kitų. Taigi ir pavardę. Pavardė yra dar didesnės reikšmės, negu pirmasis ar antrasis vardas.

Vardas žmogui turi didelės teisinės reikšmės, bet ne mažesnė jo ir moralinė reikšmė. Todėl kultūringų žmonių santykiuose j žmogaus vardą žiūrima rūpestingai. Yra **nemandagu** rašyti asmens vardą iškraipytai, o tikrai mandagūs žmonės rūpinasi, kiek tai galima, kito asmens vardą pavarde ir **ištarti** teisingai, taip, kaip to asmens kalboje tariama.

BAUDŽIAVOS laikais Europoje, tiesa, baudžiauninkų ponai nelabai skaitydavosi su savo baudžiauninkų vardais bei pavardėmis. Vadindavo juos taip, kaip jiems, tiems ponams, patikdavo. Senovėje vergai, berods, patys visai neturėjo teisės turėti savo vardo: jiems vardus duodavo jų, vergų, "savininkai". Ir dabartiniais laikais Hitlerio koncentracijos stovyklose kaliniams atimdavo vardus ir duodavo tik numerius — kad kaliniamieji žmonės jaustų didesnę panieką.

Dar nelabai seniai Europoje kai kurios išdidžios, bet menkai kultūringos ponios, samdydamos tarnaites, paklausiusios vardo, paskelbdavo, kad, girdi, tas tavo vardas man nepatinka, aš vadinsiu tave, pavyzdžiui, Liolia. Bet šitoks asmens negerbimas juo toliau, juo labiau susilaukė pasmerkimo ir kultūringos moters, nors ir labai turtingos, savo tarnaitės prasi-manytų vardų nebedavinėjo.

KIEK KITAIP tebėra Amerikoje. Čia ne tik lengvai leidžiama kiekvienam pačiam pakeisti savo vardą-pavardę (tai yra kiekvieno asmens teisė), bet daugelis ir patys **kitų** vardus bei pavardes keičia visai pagal savo skonį ir nuotaiką, nesiskaitydami su kitų valia.

Reikia pripažinti, kad aukštesnio kultūringumo amerikiečiai to niekad nedaro. Priešingai, santykiuose su inteligentingais amerikiečiais pastebime, kad jie, išgirdę ne visai įprastą vardą ar pavardę, rūpestingai paklausia, kaip tai rašoma, ir net paklausia, kaip tariama. Ir stengiasi asmens vardo neiškraipyti, nors kartais ir atsiprašydami, kad tai ne visai lengvai sekasi.

Bet dar daug yra amerikiečių, kurie neturi papročio šitokią pagarbą kitam asmeniui parodyti. Yra tokių, kurie net gana brutaliai pareiškia, esą, tokios pavardės aš neįstariu, man ji atrodo keista, todėl aš tave vadinsiu taip ir taip... Visai panašiai, kaip tos nekultūringos poniutės...

Iš kur tokia pažiūra į žmogaus vardą yra užsilikusi Amerikoje, kur išponėjimas yra smerkiamas, sunku net įspėti. Gal būtų tai yra vergijos laikų liekana, kada baltasis žmogus tarėsi galįs juodą vergą vadinti, kaip jam patinka? Bet vergija Amerikoje pasmerkta, pripažinta žmonių lygybė, demokracija ir žmogaus žmogui pagarba, todėl tas kitų žmonių vardų negerbimas yra paprotys, kuris nesutinka su Amerikos žmonių santykių dvasia. Be abejo, tas dalykas turės irgi išnykti. Tas matyti iš to, kad inteligentiškesni amerikiečiai jau ir dabar taip nesielgia.

AR REIKIA nuolankiai pasiduoti tam kai kurių dar tebeilkomam papročiiui sau-

vališkai keisti svetimas pavardes - vardus?

Tai yra problema, kurią štai šiame pačiame puslapyje iškelia mūsų skaitytojas, prieš metus atvykęs į Ameriką ir gyvenęs Virginijos gilumoje. Sako, nieko nepadarė, prieš vėją nepapūsi, reiks ir man pri-taikyti savo lietuvišką pavardę prie ap-linkybių, tai yra paversti ją angliška...

Šiuo klausimu jau daug kalbėta lietuviškoje spaudoje. Bet reikia dar kartą pakeikti lietuvišką pažiūrą į tą klausimą, kuris nėra taip jau nereikšmingas. Mūsų nuomonė štai kokia:

1. Lietuviškos pavardės pakeitimas angliška (ar kokia kitokia, kaip dažnai per klaidą pasitaiko!), žinoma, nepakeičia asmens lietuviško susipratimo, ir pakeitęs pavardę lietuvis gali ir toliau pasilikti geriausiu lietuviu. Bet jeigu jis lietuvių visuomenėje mažiau pasireiškia, tai lietuviams jau sunku jį beatpažinti iš jo naujos pavardės, kaip savo tautietį. Jis netenka svarbaus ženklo, kuris nuolat jam ir kitiems rodytų, jog jis yra lietuvis. Vis dėl to tai yra tam tikras lietuviškos asmenybės nuslėpimas, kuris tik veikliu dalyva-vimu lietuvių visuomeniniame veikime te-gali būti tinkamai atlygintas.

2. Lietuviai, kurie senesniais laikais pakeitė savo pavardes, jokių būdu nėra smerktini, nes daugeliui jų buvo neįmano-ma atsispirti aplinkybių spaudimui ta link-me. Bet **dabar** tą patį daryti nėra jokio reikalo, kadangi yra labai daug galimybių prieš tą nepateisinamą prievartavimą atsi-spirti. Dabar Amerikoje yra smerkiama bet kokia diskriminacija, taigi ji yra ne-teisėta ir dėl pavardės. Pagaliau, pavyz-džiai rodo, jog net ir ilgakos lietuviškos pavardės daugeliui amerikiečių lietuvių nepakenkė jokioje karjeroje. Prisiminkim, pvz., buv. NCWC atstovą Europoje Baltra-maitį, kuris niekur savo pavardės netrum-pino ir dėl to nėra nukentėjęs. Prisimin-kim aukštai iškilusį Amerikos spaudoje Piežą, pagaliau Tolišį, kuris savo pavardę teberašo, kaip jį yra iš vokiečių laikų už-silikusi (Tolischus), bet nenukirsdamas lietuviškos galūnės.

3. Mes sveikiname tokius pavardžių keitimus, kada iš Olszewskio pasidaro Olis, iš Zdanavičiaus — Zdanys, iš Sakalauško — Sakalas, bet, pvz., Petrūną keisti Pat-tersonu — būtų nesąmonė. Lietuviškų pa-vardžių rašymas angliškose tekstuose ar dokumentuose be ženklų (pvz., vietoj Ci-ziūnas — Ciziunas), žinoma yra neginčy-tinas būtinumas.

YRA DAR vienas dalykas, dėl kurio susipratę lietuviai turėtų protestuoti ir ne-pasiduoti. Patyrėme, kad mokyklose, jų tarpe ir kai kuriose "lietuviškose" parapri-jinėse mokyklose, mokytojos sauvališkai keičia mokinių vardus. Kaž kodėl ypač mėgsta Walterį, nors tai vardas ne angliš-kas, o grynai vokiškas, ir, be to, netgi "pa-goniškas". Valteriu keičia ir Joną, ir Vac-lovą, Vytautą, ir net Algimantą! Clevelande viena seselė mokytoja pasakiusi, esą, "Jūsų Lietuva todėl ir kenčia, kad pagoniš-kus vardus nešiojate!" Vargšė seselė, ji už-miršo, kad pats Stalinas turi labai krikščio-nišką vardą... Ir koks nesupratimas — kad būtų "katalikiškiečiai" ir "angliškiečiai", vietoj Algimanto siūlo vokišką pagonišką vardą Walter! Ir į pažymėjimus tokį var-dą įrašo!

Tai jau ne tik asmens negerbimas, bet ir jo teisių pažeidimas, nes svetimu vardu gavęs pažymėjimą mokinyas ateityje gali turėti teisinių keblumų. Prieš tokią sau-valią reikia griežtai protestuoti.

Vėlinės...

Dail. V. Raulinaičio raizinyš

Rudens šalna pakanda žydin-čias gėles, o metų tekmė ir gy-venimo sukūriai pakerta žmo-nes. Ir rudenį, kada krinta į alkaną žemę auksojų medžių lapai, su dideliu ilgesiu mename pavasarį ir buvusią vasarą. O kada mes išlydime į aną, neži-nomą, gyvenimą mūsų bendrojo kelio pakeitimus, mes mintimis perbėgam į atliktus darbus, gaillimės taip trumpą gyvenimo dienų ir patys mename, kad mūsų dienos suskaitytos.

Menu Vėlinės laisvės metais. Tūkstančiai žmonių rinkdavos į mirusiųjų miestus — kapines, degdavo žvakutes, giedodavo giesmes ir ryždavos šioj žemėj palikti tvirtai įspautas pėdas. Menu Vėlinės, kada mūsų kraštą spaudė pavergėjai. Drau-džiai rinkomės ties tautos prana-šų, žadintojų ir stiprintojų kapais, kad iš jų kelių pėdų dau-giau išmoktume ir tvirtiau pa-siryztume.

Menu Vėlinės tremties kely, kada mūsų kapai pylės į sveti-mas žemes. Ir daug skaudesnė ašara ritosi per mūsų veidus, daug brangesni buvo kapai, ku-rių netekom, daug prasmingesni mums buvo tie, kurie mums laisvę buvo davę.

Ir štai Vėlinės, kada tauta savojoj žemėj kalama prie kry-žiaus, kada tremtiniai išsiskirs-tę po viso pasaulio kampus, ka-da tūkstančiai kankinių savo mirtimi liepia gyventi, kad kel-tysiu nužudytoji laisvė.

Ir prie Nemuno, ir prie Šven-tosios, ir prie Vilnelės šiose Vė-linėse mirusiųjų neileis lankyti. Nedegs ten Vėlinių žvakutės, nesigirdės ir giesmės. O kas ap-lankys kankinių kapus prie Vol-gos, Sibire ar Kotlo perkės? Niekas ten neuždegs žvakucių, niekas ten nenunes gėlių. Bet tikiu, kad visi, kuriuose tebėra gyvas lietuviškas žodis ir tėvų žemės ilgesys — mintimis lėk-sime pas tuos kankinių kapus, gyvensim jų kanciją, jų tikėtą laisvę ir prisikėlimu.

Vėlinės. Girdžiu andai girdė-tą balsą ir menu sakytus žo-džius: "Vakar jie, o rytoj jūs ateisit čia ir atsigulsit šalia viens kito ne trumpai poilsio mi-nutei, bet amžiams. Ar gyve-nimo dulkės neužneš jūsų nu-eito kelio ir ar nepaliksit be žy-mės, be garso, tarsi jūsų nie-kad šioj žemėj ir nebūtų bu-vę..."

I alkaną žemę krinta rudens pakasti lapai, o į kapus gula tur-tai ir vargu prisitotinę žmonės. Ties vieny kapais išdygs mar-muro paminklai, o ties kitų — mediniai kryžiai. Vienų vardus, kad ir į marmurą įkalts, už-mirš greičiau, negu juos pačius laikas sunaikins, o kitų ir me-diniame kryžiuje įrašytą vardą žmonės savo lūpose nešios per šimtmečius.

B. G.

NUOMONĖS

Mielai Dirva!

Skubu atnaujinti prenumera-tą, kad miela Dirva nesustotų lankiusi mane. Prašau dovanoti, kad tegaliu siųsti tik vieną do-lerį. Tačiau, kad ir sunkiose finansinėse sąlygose, nuo Dirvos neatsisakysiu, kol Amerikoje gyvensiu.

Girtinas reikalas, kad Dirvos kaina pakilo vienu dol. Aš visą laiką stebėjau, kodėl lietuviški laikraščiai toki pigūs. Kitomis kalbomis toki patys savaitraš-čiai Amerikoje kainuoja 7 dol. Juk kam patiks laikraštis, tas neklaus, ar jis kainuoja 3 ar 5 doleriai.

Jei Jūs norėtumėte išgirsti, kas man labiausiai patinka Dir-voje, tai prašau:

Garbė tam vyrui, kuris parašo savaitinę politikos ir karo žinių santrauką pirmame puslapyje. Ten taip gražiai ir nieko neiš-leidžiant viskas sutraukta, dar pridėta truputis asmeniškų, ta-čiau labai skoningų ir su tikro-ve sutinkančių komentarų, kad miela skaityti. Aš skaičiau 6-tą lietuviškų laikračių, tačiau po metų studijų tenka vieną kitą atsakyti ir liks tik Dirva, Nau-jienos (idomios savo "Kritika ir polemika") ir Keleivis (kurio skaitau tik moterų skryrių dėl idomių mokslinių ir praktiškų aprašymų).

Toliau labai myliu (ir esu tik-ras, kiekvienas myli) Skinkos linksmus aprašymus. Būtu la-bai malonu, jei kartais pasiro-dytų tokių mokslinių aprašymų, kaip pereiname numeryje buvo B. K. Naujoko "Uodas". Tai buvo brillantinis straipsnis, ko-kio aš, ir tikriausiai daugelis kitų tautiečių, seniai lietuviš-kuose laikraščiuose laukia.

Tiesa, kas man labiausiai at-rodo betikslia kova su gyvenimo tikrove, tai užpėitame nune-

ryje dviejų tautiečių pasisaky-mai (tikrai šovinistiški) dėl pa-vardžių nuliutvinimo.

Mieli ponai, nejaugi kas nors nuliutvina savo pavardę tik špšams. Jei tai daro, tai tik gyvenimo kasdienybės verčia-mi. Kad ir kažin kiek laikraščiai rašytų prieš tai, vistiek tai būtų Don Kichoto kova su vėjo ma-lūnais.

Štai mano pavardė. (Grynai lietuviška, 8 raidės, 3 skieme-nys. Red.) Metus laiko buvau sodininku ir mano šeimininkas, negalėdamas mano pavardės iš-tarti, vadino mane Tony (kadan-gi mano vardas Antanas). Su žmonėmis susidurti per daug ne-tekė ir viskas buvo gerai. Bet pradėjau eiti į vakarinius ma-šinsraščio kursus.

Believe or not, miela Dirva, ir mokykloje niekas negalėjo iš-tarti mano pavardės, ir moky-tojas dabar irgi šaukia mane tik Mr. Tony. Teko apie tai kal-bėti ir su kitais žmonėmis. Iš-vaada aiški: jokių būdu negalėsiu išsiversti be pavardės suanglini-mo vėliau, jei norėčiau gauti darbo, turinčio daugiau reikalo su žmonėmis.

Aišku, kitas reikalas gyve-nant dideliame mieste tarp lie-tuvių, kur su kitataučiais ne-daug reikalo turima. Tik ne tarp kitataučių vienas.

Be to, negi reikia suprasti, kad su pavardės keitimu, kei-čiasi ir tautinis nusistatymas. Jei kas nors ir tvirtintų taip, tai vistiek, atrodo, būtų per-daug nerimtas tvirtinimas.

Prašau suprasti šį mano as-menišką pasisakymą ne kaip norą gincytis, ir prie stalo su-galvotą, tačiau kietos gyvenimo tikrovės pa diktuoatą.

Geriausiu linkėjimu mielai Dirvai ir jos bendradarbiams. Jūsų nuoširdus bičiulis

A. Š., Norfolk, Va.

RAŠALO AŠAROS

Bronys Raila

Didis paminklas ir tikras kelrodis

Jau bus keleri metai, kai įsi-gijau bjaurų paprotį, kuriuo ne-sykį sudarau nemalonumo savo pažistamiems. Jei kur kviečia-mas apsilankau svečiuosna, tai mėgstu pasidairyti po šeimini-nių gyvenamuosius kambarius ir pirmiausia, niekam nieko nesak-damas, apžiūriu naminių kny-gynėlių. Prisipažinsiu, kad man nelabai rūpi, kuo šeimnininkai dedasi, kokiais dideliais veikė-jais jie yra apgarsinti arba ką patys apie savo darbus bei gal-vojimus sveičiu porina. Aš iš-karto dar nepatikiu kiekvieno pasakytu meiliu žodeliu. Ge-riaušias pažinimo įrodymas man yra šeimnininko bibliotekėlė. Pa-žiūrėjęs, kokias knygas jis turi, galiu prileisti, ką maždaug jis skaito ir apie ką galvoja.

Jei šeimnininko knygynėlis su-sideda iš visai menkaverčių, pa-senusių ar priestvaninių daly-kėlių, tai to nevengiu pasakyti. Ir taip jam pasirodau nemalo-nus svečias... Jei pamatau ge-rų knygų, tai šeimnininką aplin-kiniais keliais kurstau tomis te-momis pasikalbėti. Tada tuoj paaiškėja, ar jis yra jas ska-i-tęs, ar tik šiaip sau dėl "kul-tūrinės demonstracijos" padė-jęs. Toks atvejis gana daž-nas... Jokių ginčų nebūna su tais šeimnininkais, kurie jokių naminių knygynėlių neturi. Tai dažniausias atsitikimas. Ir kiek toks šeimnininkas pūstųsi, yra vi-sai aišku, kad beveik visuomet čia bus tik dūmų pūtimas. Jis yra labai geras ir doras žmogus, bet labai siauras visuomenės ir politikos žvilgsnis. O apie kultū-rės ir civilizacijos neverta nei kalbėti.

Išėjimoje dažnai užėina kal-bos apie patriotizmą, apie lietu-viškumą... Ne kartą sunkoka rasti kriterijus, kuo ir kaip iš-matuoti, paseikėti tą lietuviš-kumą, tą patriotizmą.

Bet nuo dabar vieną labai aiš-kų įrodymą jau turėsime! Ap-si-lankęs pas bet kurį lietuvių pa-triotą, didelį tėvynės mylėtoją ir, be abejo, žymų veikėją, pir-miausia žiūrėsiu, ar jis turi Lie-tuvių Kalbos Vadovą.

Gali jis man suokti apie lie-tuviškumą, apie tautos sielą ir apie viską, kaip jis giliai myli Lietuvą, lietuvius, lietuvišką kalbą, bet jei nei ant stalo, nei užuolėjęs pas jį negulės niekur Lietuvių Kalbos Vadovas, tai jo deklamacijomis vistiek netikė-siu.

Be abejonės, kiekviena tai-syklė gali turėti išimčių. Turi-jų ir lietuvių kalba, daug jų nu-rodo ir Lietuvių Kalbos Vado-vas. Bet praktika rodo, kad lietuvių kalba, šnekamoji ir laikraštinė, per pastarųjų są-maisčių ir blaškymųsi dešimt-metį per daug ima nueiti į "iš-imčių" kelią. Jablonskinė mūsų kalbos ir rašybos tradicija dar tebeveikia, bet palikti be pava-džio mūsų fantazijų žirgai per toli išbėga į svetimus dobi-lus ir ne kartą jokios tvarkos ne-bežiūri. O jaunimas mokosi pats įvairiausių žargonų, ir ne kartą man stačiai ausys plyšta nuo dumblinos naujosios lieuvių kal-bos. Amerikoje tai stačiai pasi-baisėtina: žmonės nesimoko nei geros anglų, nei geros lietuvių kalbos, o ir toliau tęsia pačių

blogiausių tradicijų — jaukti abi kalbas į vieną jovalą.

Pranas Skardžius, St. Barz-dukas ir J. M. Laurinaitis, pa-ruošę Lietuvių Kalbos Vadovą, ir visi tie, kurių pastangomis jis galėjo būti tinkamai išleistas, pastatė didį paminklą mūsų kal-bos dabarčiai ir artimiausiai ateičiai. Jie davė keldrą visiems, kurie troškė matyti mūsų bran-giausį turtą — gimtąją kalbą išlaikytą ir tvarkomą taip, kaip turi būti laikoma ir tvarkoma kiekviena civilizuotos tautos kal-ba. Vadovas — tai vienas iš pačių vertingiausių mūsų leidi-nių tremtyje.

Kaikas jau pasigenda Vadove tai šio, tai to, ne vienas atranda trukumų, nereikalingų rašybos naujovių ir tt. Kas be to! Lie-tuvių kalboje neišsprusiam Va-dovas kaip bus persunkus, rašto žinovui ir praktikui jis pasirodys gal persiauras, per-trumpas, jo žodynas labai ma-žas... Bet jis taikytas viduti-niam lietuviui, — jo nutiesta bendrinės lietuvių kalbos linija eina aukštinio vidurio keliu.

Mes visi vartojame daugiau ar mažiau netaisyklingą lietu-vių kalbą. Visi esame svetl-mybėmis ją sutęsę, visi jos rei-kiamai neįmoke. Aš esu rašto praktikas per daugelį metų, lie-tuvių kalbos nuolat mokausi ir žinau, kad vis dėlto darau klaidą po klaidos, kad dažnai fantazu-ju, kaip man patinka. Nemėgstu ir nemėgiu, kai man kas ma-us apinasrj ant burnos, nes jau-čiuosi toks pat lietuvių kalbos kūrėjas, kaip ir tie prosneliai, iš kurių kalbos mokslo vyrai šiandien taisyklingumo normas veda. Bet visuomet sutinku ir sutiksiu, kad reikia tvarkos, rei-kia dėsnių, reikia autoritetų, reikia lietuvių kalbos konstitu-cijos, kurios kiekvienas pado-rus lietuvių turi laikytis. Aš ga-liu fantazuoti ir sauvaliauti, bet esu visuomet pasiryžęs pripažinti, kad Skardžius ar Jonikas mū-sų kalbos dėsnius pažįsta geriau. Turiu juos pagerbti ir kiek tik išgaliu paklausyti.

Žmonės, kurie tingėdavo mo-kytis, vartojo vieną dažną pa-siteisinimą: ką ten susigaudysi, juk ir patys kalbininkai nuolat nesutaria, kaip vieną ar kitą žo-dį reikia rašyti...

Man norėtųsi, kad mūsų kal-bininkai žmonės dar kartą ir nuolat aiškintų, jog lietuvių kal-bos taisyklingumas, jos grožis, mūsų sakinių lietuviškumas ma-žiausiai priklauso nuo rašybos taisyklingumo. Labai negerai, bet vis dėlto tai dar ne tragedija, jei kai kuriuos žodžius rašome nevienuodai. Svarbiausia, kad pa-tį mūsų kalbą, sakinius, minčių dėstymo būdą, gal ir stilistika būtų lietuviški ir taisyklingi. Rašyba yra tik sutartinis daly-kas.

Mūsų kalba per pastaruosius 50 metų pergyveno revoliuciją, beveik nežinomą kitų kalbų is-torijai. Iš gaivalinės kalbos ji staiga tapo kultūros kalba. To-dėl ji tokia "sunki" ir slidi, bet drauge tokia įdomi ir jaudi, kaip verdėnė. Todėl ir kalbininkams sunku ją sureguliuoti, todėl ir maišiaties visuomet tiek daug. Bet turkime kantrybės ir mo-kykimės.

DIRVA, Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday. Editor Vincas RASTENIS, Assistant Editor Baly GAIDZIUNAS. Entered at Second-Class matter December 6th, 1915, at the Cleveland Postoffice under the act of March 3, 1879. Subscription per year in advance: in the United States — \$4.00, in Canada — \$4.50 (5.00 Canadian dollars), elsewhere — \$5.50.

DIRVA išleina kiekviena ketvirtadienį Clevelande. Leidžia Ohio Lietuvių Leidybos B-Vė. Prenumeratės kaina metams, mokant iš anksto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse — \$4.00, Kanadoje — \$4.50, (5.00 kanadiški doleriai), kitur — \$5.50. Galima mokėti ir dalimis, pradedant bet kurio metų laiku.